

poeți români

**bucovina
în
poezie**

antologie

Suceava
2021

„Munți glorioși, solemnă furtună, Bucovina”

Dintotdeauna „dulce Bucovină”, și datorită frumuseții sale cerești, dar și pentru că „românii știu prea bine că țărmurile” sale „de multe ori pe Ștefan cel Mare-au legănat”, a beneficiat de o pioșenie lirică inconfundabilă, mereu dublată de încrederea și nu doar de speranța că „un viitor de aur e scris în cartea”¹ sa. De regulă, i se atribuie lui Vasile Alecsandri sintagma „dulce Bucovină”², deși o folosise, în 1848, și Gheorghe Sion, „dulce Bucovină” însemnând, probabil, un apelativ obștesc, preluat din lirica populară locală, al tinerilor revoluționari moldoveni, care au beneficiat, în acei ani, de ospitalitatea bucovineană a boierilor Hurmuzachi.

În general, exceptând poemele lui Eminescu, lirica închinată nordului românesc al Moldovei este una ocazională și adesea facilă, în ciuda construcțiilor alegorice cu repere legendare și, de bună seamă, mistice, precum „sfânt lăcașul de la Putna”³, „loc de rugi ales”⁴, în care „Icoana lui Ștefan veghează / Senină din vremuri străbune”⁵, transformând întreaga Bucovină într-un adevărat „leagăn de eroi”⁶, mitizarea trecutului modelând și prezentul continuu al Bucovinei, pentru că „aici, în Bucovina, luceferii niciodată nu se sting!”⁷, pentru că „se prelungesc în umbrele copilăriei / odăjdiile asfințiturilor bucovinene”⁸ („au întomnat miremele în Bucovina”⁹), conferindu-i celei mai cântate dintre toate provinciile românești statutul de „pământ de țărani și poeți!”¹⁰, în care crezul existențial se exprimă simplu: „Fără tine n-avem țară, / Bucovină, Bucovină”¹¹.

La Eminescu, întâlnim, într-o adevărată invocație cosmică, apelativul „frumoasă Bucovină”¹², dar și „dulce Bucovină” ca o vibrație selenară a necuprinsului, în care se înveșnicește „Bucovina mea”¹³, având ceva din delicata și mângâietoare tăcere a ninsorilor calme de Crăciun, într-o epocă în care se producea „a Bucovinei modernă răstignire!”¹⁴ („Unde Iuda este-aproape, nu-i departe nici Christos!”¹⁵). Fără îndoială, nimic nu egalează aleantul eminescian, dar sutele și sutele de versuri care s-au adunat în paginile îngălbenite ale vremurilor înseamnă un patrimoniu, care trebuie conștientizat ca atare. Dacă zvârlim cântecele Bucovinei în nepăsătoarea uitare, rămânem nu doar cu buzunarele goale, ci și cu sufletul ofilit și fără vlaga iubirii de viitor. Pentru că asta se intuește în versurile închinare Bucovinei, de-a lungul vremii: un simbol alegoric al viitorimii românești identic sau măcar schițat după contururile realității bucovinene ale acelor ani, când încă nu se uita că „Moldova-

¹ Sion, Gheorghe, *Adio la Bucovina*, în *Poesii ale scriitorilor din epoca Unirii*, Tipografia „Neamul Românesc”, Vălenii de Munte 1909, pp. 78-82

² Alecsandri, V., *Poezii*, Volumul II, Editura „Cartea Românească” București 1937, p. 127

³ *Viața Românească*, Anul III, volumul 8, nr. 3, ianuarie 1908, p. 30

⁴ *Gazeta Bucovinei*, nr. 42/1894

⁵ *Luceafărul*, Nr. 12-13, Anul III, Budapesta 1 Iulie stil vechi 1904, p. 237

⁶ Zamfirescu, Duiliu, *Poezii noi*, București 1899, pp. 7, 8

⁷ *Bucovina literară*, No. 82, Anul III, duminică 26 decembrie 1943, p. 5

⁸ *Revista Fundațiilor Regale*, Anul VIII, nr. 8-9, 1 august 0 1 septembrie 1941, p. 17

⁹ *Revista Bucovinei*, nr. 9-10/1944, p. 297

¹⁰ *Revista Fundațiilor Regale*, Anul VIII, 1 august – 1 septembrie 1941, Nr. 8-9, *Basarabia și Bucovina / Omagiu / Mareșalului I. Antonescu*, București 1941, pp. 437. 438

¹¹ Postecă, Vasile, *Poeme fără țară*, Editura „Carpații” din Madrid, 1954, p. 15

¹² *Lăcrămioarele învățăceilor gimnasiaști de 'n Cernăuți la mormântul prea iubitului lor profesoriu Arune Pumnul, repausat întra 12/24 Ianuarie 1866*, Cernăuți 1866, p. 4

¹³ *Familia*, Nr. 25, Anul II, 14/26 august 1866

¹⁴ Alecsandri, V., *Poezii*, Volumul II, Editura „Cartea Românească” București 1937, pp. 76-79

¹⁵ Petrino, Dimitrie, *Adio Bucovinei*, în *Convorbiri literare*, Nr. 8, Anul IX, Iași, 1 noiembrie 1875 pp. 321, 322

i maica noastră, tatăl nostru-i Dumnezeu!”, că nimeni „dorul de-nfrățire nu-l oprește la hotar”¹⁶.

Cu încredințarea că și în această neînsemnată antologie „va sta semn lângă semn întreaga Bucovină, / visul lângă faptă, sufletul la icoane” și cu speranța ca poezia omagierii Bucovinei, „să fie câmpie, pădure și slavă, / biserică unde-a trecut Eminescu”¹⁷, căci, dintotdeauna și pentru totdeauna, „La noi, în Bucovina, încărunțit-au fagii! / La Putna și Suceava dorm somn de veghe magii. / La noi, în Bucovina, stejarii se închină / Și bat metanii ulmii cu frunțile-n lumină”¹⁸.

Chiar nu auziți cum Bucovina „cu toate clopotele ei se-nchină / că Dumnezeu din pulbere-o adună”?

Ion Drăgușanul

¹⁶ Petrino, Dimitrie, *Adio Bucovinei*, în *Convorbiri literare*, Nr. 8, Anul IX, Iași, 1 noiembrie 1875 pp. 321, 322

¹⁷ *Revista Fundațiilor Regale*, Anul VIII, 1 august – 1 septembrie 1941, Nr. 8-9, *Basarabia și Bucovina / Omagiu / Mareșalului I. Antonescu*, București 1941, pp. 437. 438

¹⁸ *Almanahul ziarelor Bucovina și Basarabia 1943*, București 1942, p. 228

Moto:

„Plină-s, plină de străini
ca șesul de mărăcini!
Plină-s, plină de dușmani
ca Putna de bolovani!
De când neamțul m-a luat
multe lacrimi am vărsat
și-am făcut fântână-n sat
dușmanii de adăpat”

(*Convorbiri literare*, nr. 5,
anul X, 1 august 1876, p. 189)

1848: Gheorghe Sion: Adio la Bucovina

Omagiu familiei Hurmuzachi

O, dulce Bucovină, te las și înc-odată
Mă-ntorc cu întristare și țărna ta sărut:
Eu mă despart de tine cu inima curmată
De-atâtea suvenire ce pieptul mi-au umplut.

Nu este Istoria ce-mi vine-acum în minte;
Eu uit acuma toate ce știu și-am auzit.
Eu nu mai cânt eroii ce ai tu în morminte,
Nici tristele lor oase, ce-acum au putrezit.

Nu plâng eu temple sacre, de dânșii înălțate
Spre binecuvântarea lui Dumnezeu cel bun;
Nici triste monumente, de secolii ruinate,
Ce gloria română acuma încă spun.

Românii știu prea bine că țăr murile tale
De multe ori pe Ștefan cel Mare-au legănat:
Căci vechea Capitală peste-a Sucevei vale
Și-acum șoptește inmuri ce Ștefan a cântat.

Triumfele române și gloria trecută,
O, nu, nu, nu le uită poporul românesc.
De-or fi supt orice juguri, de-or fi cu gura mută,
Bătrânii le vor spune la pruncii care cresc.

Când ora mântuirii va mai suna o dată,
Când tuciul libertății semnalul va mai da,
Va ști, va ști românul să-și șteargă a sa față,
Și-atunci, ca și-acuma, poetul va cânta.

Nu plâng eu nici ursita ce prin diplomație
Te-a smuls de lângă muma ce-odată ai avut.
Acum și tu cu lumea scăpași de-o tiranie
Ce-avea de plan să facă poporul tău pierdut.

De-acum se schimbă timpii, și în viitorime
Dreptatea, libertatea protectori vor afla.
Pe tine, Bucovină, nu te va plânge nime:
Un viitor ferice e scris în cartea ta.

Naționalitatea, care-ți era răpită,
Acuma se deșteaptă și tinerii tăi fii
La gloria română, de ani înăbușită,

Gândind, și-aduc aminte că ei sunt încă vii.

Eu plâng, o, Bucovino, căci îmi aduc aminte
Că pe-ale tale țărături am plâns de multe ori;
Am plâns după-a mea țară cu lacrimă fierbinte,
Căci o vedeam supt jugul de-atâți apăsători.

Moldova, bântuită de-un timp fărădelege,
Mă alunga din sânu-i, și-n lume-am rătăcit;
Și, cum un flutur locul pe-o roză își alege,
Așa și eu în tine un leagăn mi-am găsit.

Ah, cinsprezece secolii, căci secolii mi se pare
Că-a fost fiecă lună trecută în dureri,
Nu mi-am văzut părinții, ce iar cu întristare
În țara lor, sărmanii, ei n-au gustat plăceri.

Copil fără de mamă, aveam eu frați a plânge,
Și mulți amici ce poate ca frații mă iubea;
Sărman, zvârlit în lume, cu lacrimi de sânge
Priveam nenorocirea aceluia ce cerșea!

Român curat la suflet, a țării mele soartă
Plângeam întru suspine, plângeam neîncetat,
Plângeam, plângeam poporul care-l vedeam că poartă
Atâtea lanțuri grele, ce l-au martirizat.

Plângeam ființe scumpe, de moarte secerate,
Al căror adio, vai!, n-am putut lua;
Plângeam din curăție familii întristate
De secerea holerei, ce țara-mi zvântura!

Plângeam și cine oare mă asculta pe mine?
Cu care mângâiere durerea-mi s-alina?
O, dulce Bucovină, de nu eram în tine,
Ce-aș fi făcut eu oare? ce zile m-aștepta?

Când vântul de amiază bătea, simțeam că vine
Cu dulcele adio al celor ce iubeam;
Eu auzeam o șoptă care venea la mine
De la aceia care în visuri o doream;

Când vreo păsărică venea în primăvară,
Eu o-ntrebam de știe ceva din țara mea:
Aflam o mângâiere la patima-mi amară:
Cuvinte de speranță credeam că-mi spune ea.

Iar când durerea, dorul, mă alungau din lume
Și mă ducea-n ascunsuri să plâng nemângâiat,
Când m-arunca-n deliruri, dureri fără de nume,

Când pieptu-mi de suspine părea că-i sfâșiat,

Atunci, atunci, ah, Doamne, ce dulce suvenire!
Putea-voii să uit oare? O, nu, nu voi uita...
Mă urmărea pe mine chiar o dumnezeire
Ce nu lăsa un suflet de tot a despera.

Vedeam ca-n panoramă, vedeam pe lângă mine
Părinți, amici ce cerul din cer mi-i trimitea,
Simțeam pe nesimțite că-mi pier orice suspine
Și om ferice-o clipă ursita mă făcea.

Erau ființe scumpe, cu suflete de îngeri,
Ce cu-ale mele patimi mult au compătimit;
Care-au privit cu lacrimi la ale mele plângeri
Și toată-a mea durere cu vorbe-au măgulit.

Erau bătrâni ce-n lacrimi scaldau a mea simțire:
Patriarhale case lăcașul lor era.
Părinți cu simpatie afla-n nenorocire
Acel ce pierdea toate, și chiar pe muma sa.

Erau copii cu suflet, cu inimă-nălțată,
Care sperau ca mine un dulce viitor,
Care plâneau cu mine o patrie lăsată
În voia întâmplării, pe-un drum suferitor.

O, nu se uită lesne minutele acele
Ce-mă străpurtau ființa în regiuni cerești,
Când eu cu a mea soartă, cu patimile mele,
Eram ca o nălucă în munci diavolești.

Adio, Bucovina, te las și încă-odată
Mă-ntorc cu întristare și țărna ta sărut:
Eu mă despart de tine cu inima curmată
De-atâtea suvenire ce pieptul mi-au umplut¹⁹.

1865: Vasile Alecsandri: Bucovina

Dulce Bucovină,
Veselă grădină
Cu pomi roditori
Și mândri feciori!
Cuib de păsărele

¹⁹Sion, Gheorghe, *Adio la Bucovina*, în *Poesii ale scriitorilor din epoca Unirii*, Tipografia „Neamul Românesc”, Vălenii de Munte 1909, pp. 78-82

Albe, sprintenele,
Care-n ochii lor
Au foc răpitor.

Tu ce ești o floare
Căzută din soare
Cu trei alte flori
A tale surori!
Ele cătră tine
Privesc cu suspine,
Și tu le zâmbești
Cu zâmbiri cerești.

Dulce Bucovină!
Vântul ce înclină
Cu aripa lui
Iarba câmpului
Naște prin șoptire
Scumpa amintire
De-un trecut frumos,
Mare, glorios.

Fii în veci voioasă
Pre cât ești frumoasă!
Fie traiul tău
După gândul meu!
Ah! cine te vede
Chiar în rai se crede,
Cine-i trecător
Te plânge cu dor!

(1865). Publicată în ediția 1875, p. 126²⁰.

1866: Mihai Eminescu: La mormântul lui Arune Pumnul

I.

O stea încântătoare a învierii tale,
Frumoasă Bucovină, din ceru-ți a căzut!
S-au stins acele raze mărețe, ideale
De adevăr puternic ce-ades ne-au străbătut!

Pământul tău în care atâtea inimi sfinte
Dorm astăzi netrezite, aflând repausul lor,

²⁰ Alecsandri, V., *Poezii*, Volumul II, Editura „Cartea Românească” București 1937, p. 127

Prin doliu el devine comoară de morminte
Și mai cuprinde astăzi înc-un frumos odor!

Dar nu moare acela ce zace în țărână
Și care de mari lupte lovit a obosit,
Căci viața ce-o lățise în tine, Bucovină,
Un viitor ferice el ție ți-a gătit!

Deci toți acum, ca unul, să-l plângem cu căldură,
A' căror inimi încă dreptății n-au răcit!
Să plângem noi pe-un frate ce nu știa de ură,
Iar tinerimea noastră pe-un tată mult iubit!

II.

Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină,
Cu cipru verde-ncinge antică fruntea ta,
C-acuma din pleiada-ți auroasă și senină
Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină,
Se stinse-o dalbă stea!

Metalica, vibrânda a clopotelor jale
Vuiește în cadență și sună întristat,
Căci, ah!, geniul mare al deșteptării tale
Păși, se duse-acuma pe-a nemuririi cale
Și-n urmă te-a lăsat!

Te-ai dus, te-ai dus din lume, o, geniu nalt și mare,
Colo unde te-așteaptă toți îngerii în cor,
Ce-ntoană tainic dulce a sferelor cântare
Și-ți împletesc ghirlande, cununi mirositoare,
Cununi de albe flori!

Te plânge Bucovina, te plânge-n voce tare,
Te plânge-n tânguire și locul tău natal,
Căci umbra ta măreață, în falnica-i zburare,
O urmă-ncet cu ochiul în tristă lăcrimare
Ce-i simț național!

Urmeze încă-n cale-ți și lacrima duioasă
Ce junii toți o varsă pe trist mormântul tău;
Urmeze-ți ea prin zboru-ți în cânturi tânguioase,
In cânturi răsunânde, suspine-armonioase,
Colo în eliseu!²¹

²¹ *Lăcrămioarele învățăceilor gimnasiaști de'n Cernăuți la mormântul prea iubitului lor profesoriu Arune Pumnul, repausat întra 12/24 Ianuaru 1866, Cernăuți 1866, p. 4*

1866: Mihai Eminescu: La Bucovina

N-oi uita vreodată, dulce Bucovină,
Geniu-ți romantic, munții în lumină,
Văile în flori.
Râuri resăltânde printre stânce nante
Apele lucinde-n dalbe diamante
Peste câmpii-n zori.

Ale sorții mele plângeri și surâse,
Îngânate-n cânturi, îngânate-n vise
Tainic și ușor,
Toate-mi trec prin gându-mi, trec pe dinainte,
Inima mi-o fură, și cu dulci cuvinte
îmi șoptesc de dor.

Numai lângă sânu-ți geniile rele,
Care îmi descântă firul vieții mele,
Parcă dormita;
Mă lăsară-n pace, ca să cânt în lume,
Să-mi visez o soartă mândră de-al meu nume
Și de steaua mea.

Când pe bolta brună tremură Selene,
Cu un pas melodic, cu un pas a lene
Lin în calea sa,
Eol pe-a sa arpă blând răsunătoare
Cânt-a nopții dulce, mistică cântare,
Cânt din Valhala.

Atunci ca și silful, ce n-adoarme-n pace,
Inima îmi bate, bate, și nu tace,
Tremură ușor.
În fantasii mândre ea își face cale,
Peste munți cu codri, peste deal și vale
Mână al ei dor.

Mână doru-i tainic colo înspre tine,
Ochiul îmi sclipește, genele-mi sunt pline,
Inima mi-e grea;
Astfel totdeauna, când gândesc la tine,
Sufletul mi-apasă nouri de suspine,
Bucovina mea!²²

²² *Familia*, Nr. 25, Anul II, 14/26 august 1866

1869: Dimitrie Petrino: Hora Bucovinei

Într-un ceas de voioșie,
Când ești mândru, bucuros,
Jocul sfânt de strămoșie
Mult e dulce și frumos,
Pe-o câmpie înflorită,
Să-l joci, frate, cu amor,
Înfocat de-a ta iubită
Și de-al țării viitor.

Și-acel joc de fericire
Pentru cei ce se iubesc,
Joc de fălnică mărire
Unui suflet vitejesc,
Este hora strămoșească
La români adevărați,
Ce-ntr-o țară românească
Deopotrivă suntem frați.

Deci românul cu simțire,
Totdeauna cu noroc,
Dovedește a sa fire
La război ca și la joc;
Căci o țară glorioasă
Cu mândrie l-a creat:
Dușman celor ce-o apasă,
Frate celui apăsat²³.

1870: Nicolae Scheletti: Adunarea în Suceava

La Suceava se adună
Mulți războinici în palat,
Sala-naltă greu răsună,
Tot poporul s-a sculat;
Ale ungarilor horde
Peste țară năvălesc,
Sfarmă, pradă, taie, arde
Tot ce-n cale întâlnesc!

Ștefan Vodă, acel mare,
Stă pe tronul său tăcut,
Ascultând pe fiecare,
Ce pe unguri i-a văzut,
Toți apropii, căpitanii,
Toți adun-ostașii lor,

²³ Pop, Vasile Gr., *Conspect asupra Literaturii române și scriitorilor ei, de la începuturi și până astăzi, în ordine cronologică*, Partea II, București 1876, pp. 315, 317

Și puternici ca Titanii
Vin, chemați de Domnitor,

Și Movilă-n sală-apare,
Cel mai brav dintre români,
Ce sub Ștefan, Domnul mare,
Goni hoarde de păgâni,
Și Movilă se-ngrijește,
El, ce nu se mai gândi
Dacă dușmanul sporește,
Când spre dânsul năvăli.

Și Dănilă, cu lungi plete,
Surnumit și Taie-tot,
Căpitan mai multor cete,
Al lui Ștefan demn nepot,
Stă pe gânduri, că văzuse
Mii și mii de inamici,
Și mulțimea lor nespusă
Și-a lui Ștefan cete mici.

Ieremia, căpitanul
Cel mai nalt și mai vârtos,
Ține-n mână buzduganul
Ș-intră în sală majestos
Ca și leul în mânie,
Cu ochi mari însângerați,
El așteptă cu mândrie
Pe dușmanii îngâmfăți.

Mihul, falnic ca un soare,
Mândru-n sală a intrat,
De la cap, pân' la picioare
Acest brav e înarmat.
Toți de-a ungurilor oaste
Și putere i-au vorbit,
Mihul zice: Oști ca aste
Multe noi am biruit.

Chiar Neculcea, el, bătrânul,
Înălbit și plin de răni,
Vine să-și expună sânul,
Cu mai mulți bătrâni oșteni.
De mulți ani nu se-narmase,
Toți se mir', când l-au văzut,
Mulți acuma îl uitase,
Și mort alții l-au crezut.

Și viteazul Șăndrea vine,
De panțirii săi urmat,
Nime-n luptă nu se ține
Cu acest voinic bărbat.
Laiot, bravul de la munte,
Cu plăieșii a sosit,
Nici un dușman să-l înfrunte

Pân-acum n-a îndrăznit.

Cum marea se-nfuriază
Când furtunile-o muncesc
Și cu valuri se-narmează
Către vânturi ce-o izbesc:
Așa-n țara românească
Mic și mare se sculau,
Când străinii să răpească
A lor drepturi cutezau!

Și când sala se umpluse,
Când eroii s-adunat,
Când tocsinul începuse
Ca să urle-nfricoșat;
Ștefan strigă cu-nfocare:
„Dați-mi spada, să mă-ncing;
Dușmani mulți! onoare mare
Pentru-acei care-i resping!”²⁴.

1871: Mihai Eminescu: La Putna

1.

Și strunele plesnite și harpa desfăcută
În salcia pletoasă, de care atârna
L-a Isterului râpe, acuma este mută,
Și cântul ei de aur nu pot a-l deștepta.

2.

Ce vânt trăgând s-aude sub crengile plecate
Spre unda cristalină ce fuge șopotind,
Și umbrele din apă tot rânduri înecate
Se par că lasă-n urmă o voce suspinând?

3.

Durere!... și-i profundă când România plânge
Cu fruntea-nfășurată de doliu la mormânt;
Durere-i pretutindeni, durerea se răsfrânge
În valea și Carpatul ce-i românesc pământ.

4.

Ca valurile mării ce-n sânu-i se frământă

²⁴ Pop, Vasile Gr., *Conspect asupra Literaturii române și scriitorilor ei, de la începuturi și până astăzi, în ordine cronologică*, Partea II, București 1876, pp. 86-88

Și spre un țarm sau stâncă se-mping a se opri,
Așa durerea sparge o țară și s-avântă
Colo spre mănăstire la Putna a lovi.

5.

De printre munți, câmpie, din unghiuri depărtate,
Din târguri, municipii, cătune, un popor
De-același curat sânge se scoală să ia parte
La zi de sărbătoare, la rugăciune-n cor.

6.

Cu-a națiunii cruce, de secolii ferecată,
Ca pelerin pășește la noua Golgotă,
Unde eroul zace și țărna-i fu uitată.
Tăcere!... Este ora acum a ne ruga:

7.

„Mărire ție, Doamne! O, Iehova, mărire!
Ce verși în noi durerea ca balsamul ceresc
Să curăți moliciunea, nedemnă moștenire,
La pragul casei tale, palat dumnezeiesc!”.

8.

Virtutea românească, virtutea strălucită
De patrie și lege, aici în sanctuar
Se știe-nmormântată. O dalbă zi-i sosită.
Poporul stă-n genunche s-o-nvețe la altar.

9.

Și imn de rugăciune sub bolțile bătrâne
Vibrează cu putere, și fumul majestuos
De smirnă, de tămâie din vasele divine
Se urcă către tâmplă în nour luminos.

10.

Stă sus martirul lumii ce-i Dumnezeu putinte,
Iar jos l-a lui picioare mormântul umilit
Al omului, în care un snop de oseminte
E-o mână de cenușă, odor neprețuit.

11.

Din astă catacombă și mucedă și rece,
Din ist sicriu de gheață de noapte-nfășurat

Cu giulgiul nepăsării, un fulger iaca trece
Și de-a virtuții raze tot templu-i decorat.

12.

În nimbul ce-ncunună mormântul se zărește:
Lipnițul, Grumăzeștii și Balta și Ciceu,
Dumbrava roșă, Baia și cum îngălbinește
Făloasa semilună la Racova de greu.

13.

Dar printre fum și lupte în cercul de lumină
Se văd cerești casteluri de-a lui Hristos țării.
Și între ele-i Putna în care-adânc se-nchină
Lui Ștefan Vodă astăzi ai României fii.

14.

Aice e fântâna cea plină de mărire,
De sfânta pietate, de-al patriei amor;
Aice-i eroismul ce trăsnet de-ngrozire
Fu dușmanilor țării sfărâmând trufia lor.

15.

O, mamelor române! aduceți-v-aminte
Că dintre voi fu una: Elena, ce ne-a dat
A patriei mărire! Și când lipiți fierbinte
La sânul vostru pruncul, îi dați un sărutat,

16.

Un sărutat da mamă, extaz de bucurie
Ce numai sus în ceruri se poate repeta,
În numele lui Ștefan îl dați să reînvie,
Și duceți pruncul vostru la Putna-l închina.

17.

Iar tu, junime verde, la ist izvor de viață
Cu unde de virtute ce-i al măririi loc:
Învață-a iubi țara, a o iubi învață
Și-n el inimă, suflet călește-ți ca-ntr-un foc.

18.

Așa, junime scumpă, frumoasă auroră
A patriei române! Al nostru viitor,
Și al națiunii soare, din a virtuții horă

Se naște, vă surâde, vă cată cu amor.

19.

În leagănul de moarte vederea nu pătrunde
Că-i noapte fără ziuă, că-i soarele apus;
Dar spiritul sondează și-n mușchiul lui, fecunde
Seminți de lauri zice: că Ștefan v-au depus.

20.

Din turnul mănăstirii cu fruntea-ncărunțită
De patru secolii cântă un glas armonios,
Și-a lui vibrație dulce de-aramă curățită
Prin flăcări întreite, e imn religios.

21.

E-a clopotului Buga suspin și lamentare
Ce-a munților ecouri de freamăt le-au împlut.
Ah! cântă la mormântul ce astăzi e-n serbare
Că glasu-ți pentru lume și cer este făcut.

22.

Te leagănă pe vânturi, și-a ta melancolie
Misterioasă limbă în inimă lovind,
Fă lacrimi să curgă, colo fă-n vecinicie
Eroul să tresalte, al tău glas auzind

23.

Și strunele plesnite, și harpa desfăcută
În salcia pletoasă, de care atârna,
L-a Isterului râpe, acuma este mută
Și cântul ei de aur nu pot a-l deștepta.

24.

O, munți și văi profunde, oh! dați-mi pentru-n nume
Sublima voastră voce, că-i trist sufletul meu.
Dar bardul nu, nu cântă... el plânge și-apoi spune:
O, Ștefan! tu ești mare și la mormântul tău!²⁵

²⁵ Stefanelli, T. V., *Eminescu și Serbarea de la Putna*, 1871 – Nota lui Stefanelli: Poezia este tipărită în tipografia *Neamul român* din Iași și are 24 strofe. Eminescu a împărțit-o, în ziua serbării, între public, dar în dările de seamă ce au apărut asupra serbării, în ziarele din România, nu am aflat-o nicăieri reprodușă sau amintită.

1871: V. German Pop: Umbrei lui Ștefan cel Mare

(la Putna)

Muză, cântă-o zi frumoasă
Lira-n mână-acum luând
Și-astă ceață neguroasă
De la noi îndepărtând
Cântă-a țării noastre treaptă
Și-al ei mândru viitor,
Căci străbunii se deșteaptă
Din mormânt șoptind ușor.

Și Eroul acel Mare,
Care brațu-și întindea
Spre-a dreptății-ntâmpinare
Și cu el țara scutea,
Din mormânt azi ne zâmbește
Ștefan bunul Domnitor
Ce în lume vitejește
A-nfruntat pe-apăsători!

În viața-i fericită
A domnit ani patruzeci
Și-a lui spadă strălucită
Bucovina la poteci
Aparat-au de cruzie;
Și românul ne-mbulzit
A putut mândru să fie
Neînvins și ne-ngrozit.

Dară soarta ce domnește
Ici în lume peste toți,
Ce pe străbuni nimicește,
Sosi și la strănepoți
Și răpi cest Erou Mare,
Cel stejar prea sănătos,
Și ni-l duse-n depărtare
Unde-i totul mai frumos.

De-atunci viscoli și furtune
Peste noi mii au venit
Și în astă-amărăciune
Mulți tirant ne-au stăpânit:
Când pe-a seculilor luciu
Fără barcă ne-am văzut,
Fără punte, în supliciu
Pierduți poate ne-am crezut.

Însă, nu! Ștefan cel Mare

Azi ca rază-au luminat
Și românii în picioare
L-a lui voce s-au sculat:
Căci azi iată tot românul
Vrea să știe lămurit
C-o să fie el stăpânul
Totului ce a iubit.

Salutari deci se cuvine
Umbrei sacre de la noi
Ce revarsă razi senine
Peste-ai Daciei eroi!
Tu pe Ștefan, Bucovină,
Pururi îl vei aminti
Că-ntr-al tău sân și grădină
Veșnic el va odihni!²⁶

1875: Dimitrie Petrino: Adio Bucovinei

Pe-ale Molnei triste maluri,
Unde turburele-i valuri
Mai despart de România pe-o iubită fiică-a sa,
Mă opresc în treacăt încă
Și cu dragoste adâncă
Vin să-ți jur, o, Bucovină, că în veci nu te-oi uita!

Vreau să uit a mea durere,
Zile fără mângâiere,
Și acele nopți amare care fruntea mi-au zbârcit,
Vreau să uit cu ce urgie
Vremea cu-a sa tiranie
Și pe tine și pe mine deopotrivă ne-a lovit;

Dar întâia sărutare
Și întâia dezmierdare
Nu se uită nici atunci când mormântul le-a-nghițit:
Mii de glasuri mie sfinte
Veșnic mi-or aduce-aminte
Că în sânul tău odată cu căldur-am fost iubit.

Două cruci de pe-o movilă,
Unde-o soartă fără milă
Pe sub mușchiul veșniciei al meu nume l-a săpat,
Ele-mi spun și mi-or tot spune
Că sunt umbre din vremi bune

²⁶ *Ghimpele*, No. 30, Anul XII, duminică 15 august 1871, p. 3

Ce m-așteaptă și pe mine, să mai fiu îmbrățișat.

Deci, iubită Bucovină,
Inima-mi de tine plină
Ea adio nu-ți va spune; căci cu tine rămân eu
Înfrățit prin suferință,
Într-un gând și-ntr-o credință:
Căci Moldova-i maica noastră, tatăl nostru-i Dumnezeu!

Și nu-i fier destul de tare,
Nu sunt dinți de rele fiare
Să despartă fii de mamă și credința de altar.
Molna-i apă românească:
Marfa poate s-o oprească,
Însă dorul de-nfrățire nu-l oprește la hotar.

Mănăstiri cu frunți plecate,
Catacombe profanate
Ca și vulturul ce zboară în eterul tău senin,
Tot ce soarele-ți rodește,
Ce-i iubit și ce iubește
Unui Dumnezeu cu toții românește se închin.

De-i frumoasă-ncântătoare
E româncă acea floare
Ce pe-ale Sucevei maluri răspândește-un farmec lin.
Ochii mari și gene brune
Aste sunt comori străbune
Ca și focul care arde vâlul alb pe albul sin.

Dușmanii ar vrea să piară
Tot ce e moșnean în țară
Tot ce face semnul crucii, tot ce-a mai rămas creștin,
Însă ei să nu sporească
Într-o țară românească,
Țară cu Suceava-n frunte și cu Putna mândră-n sân!

Brazii mândri de la munte,
Văi mănoase, culmi cărunte,
Unde sună printre secolii doina unui brav popor
Ele sunt pe veșnicie
Semne mari c-are să fie
După un trecut de fală, nu un jug drept viitor.

Noi în veci nu vom pătrunde
Taina care ne ascunde
Viitorul ce-și dă mâna cu trecutul glorios,
Dar crezând în mântuire,
Spunem cu neobosire:
Unde Iuda este-aproape, nu-i departe nici Christos!

Nu știm ce e scris în stele,
De-o să fie zile grele
Sau de poate sfântul soare va străbate norul greu;
Nu știm vremea ce-a aduce,
Dar românii-și face cruce
Și se-ncrede în puterea unui mare Dumnezeu,

Vremea tot nainte merge
Și în urma-i lesne șterge
Tot ce spre eternizare sumeția a creat.
Piramide ea zdrobește,
Monumente risipește,
Însă sângele în apă nici o vreme n-a schimbat.

Și din sinul veșniciei
Dumnezeul României,
Frați iubiți din Bucovina, el vă spune: „Sunt cu voi!
Jugul vostru-o să dispară,
Însă nu dispăre-o țară
Care-a fost atâția secolii leagăn falnic de eroi!”

Deci cum eu nu uit că-n lume
Suvenirul unui nume
A mea soartă, Bucovină, de-a ta soartă-o a legat,
Astfel mândra Românie
N-o să uite-n veșnicie
Că-n pământul tău cu fală este Ștefan îngropat!²⁷

1875: Vasile Alecsandri: Răpirea Bucovinei

Ceahlău, bătrân gigante al munților Carpați!
Privește peste norii în juru-ți adunați!
Ce zgomot, ce contraste pe laturile tale:
De-o parte, veselie, de alta, lungă jale!

Austria, imperiu al cărui vultur mare
Rotundul glob și sceptrul îi ține strânși în gheare,
Austria ce vede foind la ei picioare
Un roi în neastâmpăr de mari și mici popoare,
Și poartă cu mândrie coroana cezarină,
La care-nsuși Carpații și Dunărea se-nchină,
Austria ferice azi e în sărbătoare!
Armatele-i deprinse a fi învingătoare
Desfășură largi steaguri de falnică paradă

²⁷ Petrino, Dimitrie, *Adio Bucovinei*, în *Convorbiri literare*, Nr. 8, Anul IX, Iași, 1 noiembrie 1875 pp. 321, 322

Sub cerul Bucovinei ce geme, tristă pradă...
Soldații-n uniforme ferite de-orice pete
Se-nșiră ca un codru de puști, de baionete,
Atât de îngrijite cât par, lucind la soare,
Un arsenal simetric de arme-încă fecioare.
Vitejii poartă-n frunte crengi verzi ce se îndoie
Ca lauri blânzi de pace în lipsă de războaie.
Ei stau în linii drepte și armele prezentă
La șefi muiiați în aur, înfășurați în lentă
Și gârboviți sub sarcini de fapte glorioase.

Aproape zburdă-n zgomot scadroane numeroase
De bravi husari, centauri, iuți-fugători, mult sprinteni
Cu aripi la copite și la picioare pinteni,
Sleiți pe cai de frunte și stând în ranguri drept,
Ei par în nerăbdare să iee lumea-n piept.
Maghiarul răsuțește mustața-i cătrănită,
Iar calu-i mușcă frâul sub buza lui strunită,
Având unul cu altul o tainică rudire,
Prin dorul ce frământă sălbatica lor fire.
Privindu-i, stai pe gânduri și-ntrebi de-nobilează
Calul pe om sau omul pe cal îl completează.
La dreapta se văd tunuri în rând lucind deoparte,
Deprinse a zvârli moartea în dușmani de departe.
Aspectul lor e crâncen, grav, amenințător,
Căci moartea locuiește ascunsă-n sânul lor;
Iar gura-le e gata din piept s-arunce-n vânt
O salvă triumfală sau salvă de mormânt.

Și-n laturi și-mprejurul puternicei armate
Se-ndeașă-o gloată oarbă de tipuri variate:
Nemți, leși, rusnaci și unguri, babelică mulțime
Pătată, nădușită de neagra evreime.
Toți pleacă a lor frunte, pe când în catedrală
Se-nalță Te-Deumul la sfera ideală.
Toți sunt în așteptare... De-odată-un freamăt zboară
De-a lungul prin oștime și-n gloată se strecoară,
Un semn! Comanda trece prin rangurile dese,
Tamburele răsună și muzicile-alese
Intoană mari fanfare ce se unesc în sunet
Cu-a clopotelor zvonuri, cu-a tunurilor tunet,

Electrică scânteie pătrunde lumea toată.
Un glas de mii de glasuri, un „ura” lung de gloată
Exprimă-n limbi diverse naive-entuziasmuri...
Delirul evreimii ajunge pân-la spasmuri!

Dar ce serbează astfel Austria cu fală?
Serbează-al unui erou vreo faptă imortală
Sau ziua unui Cezar sau nouă mari victorii

Ce-au coronat armata cu mari și nouă glorii?

II.

Ceahlăule, vecine cu-a cerului minuni,
Vechi martur de-ale lumii clipești deșertăciuni!
Răspunde din nălțime: De ce astă serbare
Deșteaptă în Suceava o lungă văietare,
Un plâns de amărăciune, un gemet de morminte,
Un nou fior de moarte prin moartele-oseminte?
A clopotelor tonuri metalice, pompoase
De ce trezesc în Putna răsunete duioase?
De ce tresar stejarii cu-un freamăt de oștire?
De ce românul simte o cruntă oțărâre?
De ce măreața umbră-a lui Ștefan, sus pe munte,
Cu giulgiul său de secol s-acoperă pe frunte?

„Austria serbează cu vâlvă maiestoasă
A tristei Bucovine răpire dureroasă
Prin fraudă infamă și-a turcului vânzare!...
E jubileu de moarte, căci prețul de trădare
S-a numărat pe racla lui Ghica, Domn, ucis!...
Și astăzi pe-acea crimă un secol s-a închis“.
Închis?... Noi îl deschidem!... și adevărul sfânt
Chemat, la glasul țării, se-nalță din mormânt,
Fantasmă sângerândă, la lume el apare
Să spuie a lui Ghica română protestare
În ziua mult nefastă, când tristă, umilită,
Moldova de-a ei soră fu silnic dezlipită;
Să spuie făr-de-legea acelu laș Vizir,
Unealtă de pieire a Domnului martir,
Ce-n setea lui de aur jertfit-a lăcomiei
O sculă din coroana antică-a României!

Victimă neferice înaltelor trădări,
Azi este începutul a talei răzbunări.
O! Ghica, nume sacru, ce astăzi reapar
Ca veșnică sentință a găzilor barbari!

Privește!-o mare umbră, din boltele senine,
În astă zi de doliu, când mii de limbi străine,
Creștini legați cu Iuda în stranie unire,
Serbează-a Bucovinei modernă răstignire!
Privește! Noi, cu jale, supuși acum tăcerii
Venim ca să-ți aducem ofrandele durerii,
Venim să vărsăm lacrimi ce inima le plânge
Pe locul unde curs-a, o! Doamne, al tău sânge!

III.

Istoria înscrie tot ce-au văzut și vede.
Ea zice: Românie, în ceruri te încrede.
Căci lacrimile calde de-un neam întreg vărsate
Rodesc jos Dreptul sacru și sus nalta Dreptate.
Deci, umbră maiestoașă, te-ntoarce spre hotare
Și-acum, după un secol trecut, zi cu glas tare:

„Tu scumpă Bucovina, odraslă românească!
Tu, cuibul vitejiei, tu, fală strămoșească!
Răspunde-n fața lumii cu-a ta disprețuire
Acelor ce aclamă a ta nenorocire.
Evreii te insultă l-a soarelui lumină
Ca pe un șoim ce-l roade o lacomă vermină,
Ei râd de tine astăzi, crezând c-a lor grămadă
De-acum pe veșnicie te face a lor pradă;
Dar nu te pot ajunge insultele profane
Când ești vlăstarea, fiica cohortelor romane;
Când falnic rezemată pe vechile mormânturi,
Păstrezi în al tău suflet anticele avânturi;
Când fiecare arbor din codri-ți fioroși
Cuprinde o legendă din timpii glorioși
Când fiecare stâncă, și plai, și râu, și nume
Atestă că nu pierе româna gintă-n lume.
Prin aer câteodată se văd trecând în zbor
Lungi cârduri de corbi negri, cu zvon croncănitor.
Flămânzi, ei cad pe câmpuri, se cred stăpâni pe țară,
Dar e destul să vadă un uliu, ca să piară.
Pe cerurile-albastre adeseori s-adună
Troiene-ntunecoase de negri nori ce tună.
Se pare c-au să verse potopul pe pământ,
Dar ca să-i risipească ce trebuie?... un vânt!“.

Veni-va ziua sfântă, când vântul mântuirii
Va duce corbi și nouri pe calea pribegirii
Și cerul țării noastre iar fi-va nepătat
Și limpede ca ochiul de lacrimă spălat.
Iar pân-atunci, o! Doamne, dacă-i permis să râdă
De codrul vechi și sacru prădalnica omidă,
Hulească evreimea fanatică, dușmană,
Uitând Ierusalimul, uitând spada romană!
Și marele imperiu aclame cu trufie
Un act care atristă pe-ntreaga Românie!
Ordone umilirea simțirii creștinești
Ca să complacă urii și turbei evreiești,
Și facă să răsune văzduhul de fanfare,
De clopote, de tunuri, de crâncenă serbare.
Zadarnic! acel zgomot, cât de puternic fie,
Nu-mpiedică pe bronzu-i istoria să-nscrie,
Pe lâng-a lumii fapte infame sau sublime:
O fraudă, o crimă și două mari victime!

(Aprilie). Publicata în „Convorbiri literare“, IX, p. 280, Decembrie 1875, sub numele Ștefan Molna²⁸.

1875: Ciprian Porumbescu: Salut Arboroasei

Bine ne-am găsit pe-aice,
Tot cu bine și de-acum,
Cât vom fi, să fim ferice,
Deci, cântăm, cântăm, ș-acum,
Nația, scumpa noastră nație,
Ea viseze-n viitor
Să lucreze cu-energie
La-al său bine, la-al său spor!

Arboroasa, scutul nostru,
Să-nvieze-n lucru mereu,
Iar noi, toți, uniți în cuget,
Toți uniți în Dumnezeu;
Limba noastră mult iubită
Fie-n veci de noi vorbită
Și ne ție ca pe frați!

Spirit curat, academic,
Să ne-nsuflă ne-nterupt,
Să ne dea curaj la toate,
La lucrat și la băut
Pentru națiune, pentru țară,
Și ca toți uniți să fiți!²⁹

1875: Ghimpele: Trecutul și prezentul

Astăzi e un secol de când prin trădare
turcul și cu neamțul, ziua, amiaza-mare,
răpi Bucovina, al nostru pământ
și pe Domnul țării îl puse-n mormânt.

Astăzi jubilează trista umilință
nemții și evreii, fără conștiință
și românii-n doliu cu amar azi plânge

²⁸ Alecsandri, V., *Poezii*, Volumul II, Editura „Cartea Românească” București 1937, pp. 76-79

²⁹ Porumbescu, Ciprian, *Inimă de român*, Suceava 2011, pp. 78, 79 (bilingv, româno-engleză), apud Morariu, Leca, *Iraclie și Ciprian Porumbescu*, Editura Muzicală, 1986, p. 386

țara lor răpită și-al Domnului sânge.

Astăzi e un secol de când Domnul țării
susținându-i dreptul în fața trădării
ca un miel își dete gâtul spre junghere
căci nu vru să vândă a țării avere.

Astăzi, vai, ce timpuri, ce deriziune!
Nimeni la trădare nu se mai opune,
ba cinicii zilei batjocoresc chiară
pe cei ce mai cuget la drepturi, la țară.

Astăzi e un secol de când ne răpiră
dulcea Bucovină, sora ce aspiră
a reveni iară în brațele frățești,
la sânuri, la inimi curat românești.

Azi nemțo-evreii ne desfid pe față
și guvernul tace, tace că-a sa viață
de la nemți și-o ține, le-o datoresc lor,
căci e tată vitreg bietului popor.

Astăzi e un secol de când semiluna
și nemțescul zgriptor își deteră mâna
și prin perfidia marelui vizir
se ucise Domnul Ghica cel martir.

Austria astăzi fără de păsare
vine-n fața lumii, serbând o trădare,
și guvernul nostru tace ca strein,
c-așa-i e tipicul cel de la Berlin.

Dar voi, Ghici ce astăzi mai purtați în lume,
ca Grigore Vodă tot de Ghica nume,
merge-veți voi astăzi cu nobil avânt
să vă plecați capul la sfântu-i mormânt?

Să aflați credința ș-amorul de țară,
să-nvățați că neamțul e spurcată fiară,
că prin sacrificii căpătați mărirea
cum capătă Vodă Ghica nemuirea³⁰.

³⁰ *Ghimpele*, No. 40, Anul XVI, duminică 28 septembrie 1875, semnat: Nini, p. 2

1875: Stan Molna: Odă la răpirea Bucovinei

Ce zgomot se aude? Ce danț și ce serbare
Răsună-n Europa? Ce cânturi? Ce famfare?...
Ascultă lume buna, din cale-ți te oprește,
Nu trece – e chef mare; ascultă și privește.
Nu vezi ce de mulțime – ziafet împărătesc –
Serbează-mpărăția câștigu-i omenesc.
E mândră celebrare în vechea Bucovină,
Evreii beți și veseli cu șvabii toaste-nchină
Căci azi se împlinește o sută-n cap de ani
De când fu sfâșiata de cruzii săi dușmani
Moldova. O, ce timpuri!... Cântați, jucați, zbierați,
Evrei scârboși, cu nemții, vivat! vivat! urați.

Prin locul unde-odată domneau urșii voinici
Acum se-ntinde hora de vulpi și de pisici.
Priviți-l cum rânjește jupanul cu chelie,
Priviți-l cum se-ngâmfă și neamțul... Ce mândrie!
Ciocniți paharul vostru, strângeți-vă de mână
Și trageți hora mare prin siliștea română
Căci nu știți ce se-ntâmplă, vitejilor fărtați,
Un timp poste să vină din mână s-o scăpați.
O, corbi cu două ciocuri a voastră fericire
Măriți-o, 'mprăștiați-o a fi spre pomenire,
În cronici pergamente spre-a fi nemuritoare
Cu litere de sânge scriți astă sărbătoare,
Ca dânsa să ateste l-ai voștri strănepoți
Că moșii voștri-odată au fost viteji și hoți.

Prin locul unde-odată domneau urșii voinici
Acum se-ntinde hora de vulpi și de pisici.
Puneți statuie-naltă în semn de neuitare
Că-a voastră-i Bucovina, că-ați smuls-o prin vânzare,
Dar nu uitați văleatul, semnați ca să se știe
De lumea viitoare voinica tâlhărie.
Trăiți, cinstite neamuri, această veselie,
Să dea Dumnezeu sfântul de cap-vă să fie
(spre pompa funerară). Și ale voastre nume
Unite cu-al lui Iuda etern se fie-n lume.
Ogorul Bucovinei, ce voi îl întinați
Și cuibul românimii în care banchetați
Urez ca să vă-nalțe ca pulberea în vânt,
Urez să vă slujească mai iute drept mormânt!

Prin locul unde-odată domneau urșii voinici
Acum se-ntinde hora de vulpi și de pisici!³¹

³¹ *Ghimpele*, No. 40, Anul XVI, duminică 28 septembrie 1875, p. 3

1876: Ciprian Porumbescu: Altarul Mănăstirii Putna

Domnul Ștefan, viteaz mare, ce-a dat groază prin păgâni
Locaș sfânt creștinătății astăzi vrea să facă dar,
Și pe malurile Putnei, cu vitejii săi români,
Merge să aleagă însuși locul sfântului altar.

Mare obște îl urmează și pe culme se lățește,
Pe-ai lor cai sirepi și mândri, ca la semnul de război
Precum aburi de pe baltă, când lumina asfințește,
Buciumul vuieste-n munte, sună valea de cimpoi.

Căpitani, ostași cu zale și cu platoșe de fier,
Al Moldovei steag de fală fâlfaie cu fală-n cer.
Iată că lângă-o movilă Domnul Ștefan s-a oprit,
Totul tace, ochii țintă, stă poporul neclintit.

Trei ostași cu arce-n mână, pe movilă cum se urcă;
Doi ca zimbrul, ageri, mândri, nalți ca bradul de la munte,
Pe-ai lor umeri poartă glugă, la brâu paloș, și pe frunte
Cu-a lor lungi și negre plete se coboară-o neagră turcă.

Ei ades cu-a lor săgeată, repezită sus în nor,
Printre-a fulgerului focuri au oprit vulturul-n zbor.
Multe fiare din cei codri, mulți dușmani tineri, semeți,
Drept în inimi, drept în suflet au simțit a lor săgeți.

Căci ei sunt ostașii vrednici ai lui Ștefan, Domn cel Mare,
Ce-și gătește-acum săgeata, s-o izbească-n depărtare.
„Copii, trageți, eu voi astăzi să mă-ntrec în arc cu voi!”
Astfel zice Domnul Ștefan, iar voinicii, amândoi

Se pleacă, arcele-și încoardă, trag, săgețile lor zboară,
Spintecă repede vântul ce dă foc și vâjâiește,
Se tot duc ca gândul și de-abia ochiul zărește
Pe câmp departe locul unde se coboară.

Ura-n ceruri se ridică! Urlă dealul, clocotește!
„Să trăiți, copii!” le zice Ștefan, ce-acum se gătește.
Zbârâie coarda din arcu-i, fulgeră săgeata-n vânt,
Piere, trece mai departe și-ntr-un paltin vechi s-a frânt.

„Acolo va fi altarul!” zice falnicul monarh,
Ce se închină și se pleacă pe războinicul său arc.
„Să trăiască Domnul Ștefan!” mii de glasuri se ridică
Și poporul, jos, pe vale, umilit în genunchi pică³².

³² Porumbescu, Ciprian, *Inimă de român*, Suceava 2011, pp. 28-31 (bilingv, româno-engleză), apud Muzeul Bucovinei, Fond *Ciprian Porumbescu*, pp. 43, 44

1882: Ciprian Porumbescu: Codrul Bucovinei

Polonia-i învinsă, Ștefan a biruit,
Ioan, regele slăvit, e-nfrânt, zace rănit,
Iar douăzeci de mii viteji din oastea-i mare
Prizonieri sunt astăzi, lipsiți de apărare.

Roș soarele apune pe ceru-nflăcărat,
Parcă și el băut-a din sângele vărsat
Și parcă-ar vrea pe calea-i eternă să vestească,
Cu limbi de foc, cea luptă sălbatic-vitejească.

Craiul polon trimite la Ștefan soli de zor,
Greu încărcăți cu aur roșu-strălucitor:
– La Ștefan-vodă mergeți, acesta-i închinați,
Oștenii pân-la unul să mi-i răscumpărați!

Pornesc spre cortul mândru solii îndată,
Vorbesc cu dregătorii și aur le-arată.
Și-aceștia gândesc veseli: E chip de câștigat
Și pentru Ștefan slavă și pentru voievodat.

– Primește-aceste daruri, voivoade luminate,
Dă-acestor prinși în luptă dorita libertate!
Ia aurul, ridică un monument al țării
Din piatră, martor vremii, să nu fim dați uitării!

Se-ncruntă voievodul și peste câmp privește
Unde mai strigă moartea și sângele-aburește:
– Din marmora cea rece un monument vreți voi?
Nu! Altul mult mai falnic va povesti de noi!

Trimiteți solii-acasă, rămân polonii-aci,
Ei înșiși monumentul cel falnic l-or zidi!
Câmpia bătăliei ei să mi-o are-ndată,
Lungime două mile și una milă lată,

Și jir de fag s-arunce-n pământul plin de sânge...
Va răsări un codru ce-n veci nu se va frânge,
În măduva-i, în creanga-i s-a strecurat o dat'
Viteazul nostru sânge, ce astăzi s-a vărsat.

Smucit de vifor, codrul să strige cu tărie:
„Aici a-nvins românul cel tare-n bătălie!”
Frunzișu-n vântul serii să-ngâne liniștit:
„Somn lin, viteji ce-aicea, luptând, ați biruit!”

Și zi și noapte-oștenii mândrului crai leșesc
Tot ară și plantează și mulți se prăbușesc.

Curând pe cea câmpie răsare înverzind
Al Bucovinei codru, izbânda-n veci vestind³³.

1886: T. Robeanu: Voievodul

În tăcute bolți din veacuri doarme-n pace Voievodul,
Mâinile scăldate-n sânge stau pe piept, evlavioase,
Peste dânsu-n risipire zace lumea lui cea veche
Lespezi vechi și slove șterse, candelile ce nu mai ard.
Și la căpătâi se roagă un călugăr ce nu știe
Că din aburul albastru Dumnezeu a dispărut.
Dar în ceas de miază-noapte clopotul când sună jalnic
Voievodul se trezește

„Eu din vechea strălucire vreau să ies azi la divan,
Logofete, mergi de adă din muzeu pecetea țării
Și spătarul să aducă spada mea vândută-n Londra!“
Logofătul nu-l aude și spătarul său nu vine –
Goale-n ceas de miază-noapte oasele-i sclipesc în lună³⁴.

1886: Mihai Eminescu: Doina

De la Nistru pân-la Tisa,
Tot românul plânsu-mi-s-a
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.
Din Hotin și pân-la mare
Vin Muscalii de-a călare,
De la mare la Hotin
Mereu calea ne-o aștin;
Din Boian la Vatra-Dornii
Au umplut omida cornii,
Și străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște.
Sus la munte, jos pe vale,
Și-au făcut dușmanii cale;
Din Satmar pân-n Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet român săracul!
Îndărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se-ndeamnă,
Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vara vara lui,

³³ Porumbescu, Ciprian, *Inimă de român*, Suceava 2011, pp. 20-23 (bilingv, româno-engleză), apud Leu, Paul, Ciprian Porumbescu, Editura Muzicală, 1978, pp. 174, 175

³⁴ *Convorbiri Literare*, 1886, No. 10; *Junimea literară*, nr. 9/1905, pp. 132-133

Și-i străin în țara lui!
De la Turnu-n Dorohoi
Curg dușmanii în puhoi
Și s-așează pe la noi;
Și cum vin cu drum de fier,
Toate cântecele pier;
Zboară păsările toate
De neagra străinătate;
Numai umbra spinului
La ușa creștinului,
Își dezbracă țara sânul,
Codrul – frate cu Românul –
De secure se tot pleacă
Și izvoarele îi seacă –
Sărac în țară săracă!

Cine-au îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia
Și neamul nemernicia!

Ștefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinților
În sama părinților,
Clopotele să le tragă
Ziua-ntreagă, noaptea-ntreagă,
Doar s-a-ndura Dumnezeu,
Ca să-ți mântui neamul tău!
Tu te-nalță din mormânt,
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-i suna din corn o dată,
Ai s-aduni Moldova toată,
De-i suna de două ori,
Îți vin codrii-n ajutor,
De-i suna a treia oară,
Toți dușmanii or să piară
Din hotară în hotară...
Îndrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile!³⁵

1887: T. Robeanu: Cântec vechi

La Suceava, în cetate,
Ceas de miază-noapte bate,
Păzitorii cântă-n uliți

³⁵ *Almanach Literar Ilustrat 1886, Anul I, București 1885, pp. 127-129*

Răzimați în albe sulii.

La Suceava, în cetate,
Ceas de miază-noapte bate,
Zidul vechi adânc răsună:
„Noapte bună, noapte bună!”

Și din plai și de la mare
Visurile vin călare,
Din risipe-ncetișor
Crește-un mândru foisor.

La prag luna ține strajă
Înlăuntru doarme-n vrajă
Fata cea de voievod,
Cu păr galben pus în nod.

Cine vine și-l dezleagă
Nu se duce noaptea-ntreagă
Și cui vine s-o sărute
Toate nopțile-s pierdute.

Copiliță mult nătângă,
Ochii tăi cu mâna stângă
Să-i acoperi; iar cea dreaptă
Facă drum celui ce-așteaptă

Ca în ceasul din povești
De la dragile-ți ferești
În ispită să nu-l ducă
Albul număr de nălucă³⁶.

1890: Adrian Forgaci: Ciobanul

Jos pe luncă lângă Prut
Foaie verde s-așternut,
Foaia verde-a-ngălbenit,
Turmele mi le-a rărit.

Dar nu-mi pasă nici de foi,
Nici de turmele de oi,
Ci de liftele barbare
Ce ne calcă în picioare.

Ciobănele de pe deal,

³⁶ *Convorbiri literare*, 1887, No. 8; *Revista Bucovinei*, nr. 5/1943, p. 215

Dă-te mai încoa' spre mal,
Și-ți mai ia vreo câțiva frați
Tot cu ghioage înarmați,

Și mi-i fă-mprejuru-ți roată
Și cu ei te-aruncă-n gloată,
Și sporește-n venetici,
Ce s-au furișat pe-aici.

Pune mâna pe pământul
Ce de mult ți-a dat Prea-Sfântul
Și fii iar cioban vestit
Cum ai fost, când ai venit³⁷.

1890: Adrian Forgaci: Cozminul

Prin pădurea-ntunecată
Trece vremea înapoi
Și aievea și deodată
Iese Ștefan din zăvoi.

Ștefan Vodă Bun și Mare
Înainte-și face zor
Pe un negru șoim călare
Și cu ochi întrebător:

„Unde-i oastea mea cea veche?
Unde-s vechii mei haiduci,
Țurca trasă pe-o ureche,
Ochii fulgeri prin răscruci?

Unde-o inimă fierbinte,
Unde brațe de eroi,
Vremea trece înainte,
Numai voi dați înapoi?”.

Și pădurea se-nfioară.
Și stejarii-s amorțiți,
Numai vântul se strecoară
Pe sub cracii adormiți.

Și din fund de câmp cu soare,
Plin de taină și mister,
Iată glasuri de popoare,
Ce se urcă-ncet spre cer:

³⁷ Loghin, Constantin, *Scriitori Bucovineni*, București, 1924, pp. 73, 74

„Înapoi noi, Ștefan dragă,
Noi, ce-am dus amar și chin,
Doar am scoate-o țară-ntreagă
De sub pumnul cel străin?

Noi, ce-am mai rămas cu sacul
Sărăciți, cu piepții goi?
Nu, căci, Ștefane, săracul
Nu dă astăzi înapoi!”.

Înainte! Înainte!
Geme sufletu-n popor,
Înainte! Înainte!
Sună glasul codrilor.

Înainte ! Glasul crește,
Crește-n munți și în câmpii,
Iar Cozminul surd vuieste:
„Înainte, măi copii!”.

Înainte, deci, cu toții
Și cu sfântul Dumnezeu!
Ce-au fost moșii sunt nepoții,
Și nepoții cresc mereu.

Astăzi n-avem legioane,
Voievozi și nici Traiani,
Numai zece milioane
De Români Dacoromâni.

Dar trăim cu viața-n mână,
Căci suntem de viață plini,
Și o inimă română
E ca șapte de străini.

Ștefane, să fii cu bine,
Plină-i vremea de eroi!
Trecă vremea peste tine:
Peste vremi vom trece noi!³⁸.

1891: T. Robeanu: În bolta de la „Craiul Negru”

Suceava e avută-n turnuri
Ca muntele bogat în stânci,

³⁸ Loghin, Constantin, *Scriitori Bucovineni*, București, 1924, pp. 75-77

Ea are strade glorioase
Și are pivnițe adânci

În bolta de la „Craiul Negru“
Acolo-i vinul minunat.
Acolo trei voinici aseară
Într-un ungher s-au așezat

Au pene roșii-n pălărie
Și tinerețe în obraz.
Mustățile, așa de dârze
Și vorbele așa cu haz.

Crășmaru-n umbră clipocește,
Mănunchi de chei i-atârână-n brâu,
Nepoata are ochi albaștri
Și-i blondă ca un spic de grâu.

Aduce vin în cupe clare,
Roșind, celor trei darabani,
Ei au mustăți atât de dârze,
Ea numai optsprezece ani.

Și unul sare în picioare,
Zâmbind mânuțele i-a prins.
Gurița-al doilea îi sărută
În șagă mai, mai înadins.

Iar cel din urmă stă deoparte
Așa de palid, chinuit –
Ah, mult amar și, totuși, dulce
În ochii săi ea a citit³⁹.

1894: Constantin Berariu: Buga

Din vremuri vechi bătrânul Bugă
În Putna, loc de rugi ales,
Îndeamnă-nchinători la rugă,
Creștini din văi, din plai, din șes.

Acolo Ștefan-Vodă doarme
Și Buga are glasul lui
Răsunător, când e la arme,
Și blând la ruga Domnului.

³⁹ *Convorbiri literare*, XXV, No. 6, București 1 septembrie 1891, p. 526

De multe ori Ștefan, sârmanul,
Se zbuçiuma oftând în somn
Când năvălea semeț dușmanul
Râzând de vreun nevrednic Domn,

Căci Buga îi făcea de știre
Și răsuna din răputeri
Până, gemând de răgușire,
Crăpa în două de dureri.

Atunci vlădici cu rugi preasfinte
Rugau din cer înaltul har:
„Fă, Doamne, pace în morminte
Și urgisiților hotar!“.

Bătrânul Bugă glasu-și drese
Și astăzi cântă iar vioi:
„De țară, Vodă, nu-ți mai pese,
E mândră-n pace și-n război“.

Și numai uneori cu jale
Suspină parcă glasul său:
„Știu cugetul Măriei Tale,
M-oi mai ruga la Dumnezeu“⁴⁰.

1894: T. Robeanu: Nuvelă la Castel

Pe podele de-alabastru
Joacă razele de-apus,
Și gândirile s-au dus
Ca un stol de rândunele
În departele albastru;
N-are preț acum, ca pleava,
Tot castelul de Suceava.

Din Polonia cea albă
Steaguri au plecat în drum;
Au să vină-acum, acum,
Cetele strălucitoare.
Zveltă ca un ram de nalbă,
Tânărul copil de Vodă
Părul galben își înnodă.

Din Polonia cea albă
Steaguri au plecat în drum;

⁴⁰ *Gazeta Bucovinei*, nr. 42/1894

O să vină-acum, acum,
Mirele frumos ca ziua.
Scânteie mărgele-n salbă,
Dar mai viu lucesc lumine
De sub gene lungi și fine.

„Radule, copil de casă,
Mierlă veselă de huci!
Unde gândurile-ți duci?
Stihuri legi, ce mâine, seara,
Vor slăvi pe o mireasă?
Haide, spune cu ghitara
Cântecul de mâine, seara!”

Cum spre argintia lună
Trist pământu-ntunecat
Își ridică disperat
În durere-nchisă, mută,
Noaptea, fața lui cea brună,
Astfel spre-a lui Vodă fiică
Radu ochii săi ridică.

Cu privirea-nnourată
Îi dezmiardă chipul el,
Capul blond și frumușei,
Umerii cei goi și candizi,
Silueta delicată;
Și-i o liniște virgină...
Strunele încet suspină:

„Aș vrea să fiu Regele Mai!
Flori albe și roșii s-ar închina
Și-n dor și rouă ar tremura;
Dar numai pe tine, înger bălai,
Numai pe tine te-aș sărută.

Aș vrea să fiu regele Mai!
În raza de lună-n grădina ta
Privighetorile dulce-or cânta,
Dar numai pe tine, înger bălai,
Numai pe tine te-aș asculta.

Aș vrea să fiu Regele Mai!
Și tânăr să mor, înflorit abia.
Vezi, soare, crini, nimic n-aș lua,
Dar numai pe tine, înger bălai,
Numai pe tine nu te-aș lăsa!”

Buzele lui tremură încă,
Cântul s-a sfârșit de mult.

El, vrăjit în al ei cult,
Tace; în cadențe de valuri
Mari simțirea lui adâncă
Bate-n piept, cum în pădure
Lovitura de secure.

Cum un tainic nor de seară
Trece alb peste un lac
Unde ape-n visuri zac,
Astfel și prin ochii fetei
Peste luciul de primăvară
Umbritor călătorește
Ce ea tulbur bănuiește

Un moment, apoi senine
Undele azure scald
Iarăși soarele cel cald.
Și în dulce bunătate
Sub bărbie mâna-și ține
Ea și îl întreabă fraged:
„Ce să-ți dau, tu, glas de faged?”

Vorba-i ca o melodie,
Ca un cântec de amor;
El înnebunește-n dor.
Din ruinele căzute
Iar speranța lui învie
Ca o fulgerare nouă
Și-i despică gându-n două.

N-a căzut pe-nchisa floare
Un fior recunoscut?
Și-o deschide-ncet, tăcut?
Cine poate lui să-i spuie?
Ah, e clipa când sub soare
Numa-s singuri, ea și dânsul,
Ea și iadul cel dintr'însul.

Și privirile lui arse
Cad pe sânul ghiocel;
Și-ar voi în suflet el
Să-i pătrundă ca o pară;
Supt privirile lui arse,
Ce adoră, ce imploră
Bruma ultimă să moară.

„Ce să-ți dau? Alege darul!”
Și în ochii lui un foc
Luce de suprem noroc.
El din creștet se-nfioară,

Parcă simte cum paharul
Fericirii negrăite
Se apropie-n ispite.

„Ce să-ți dau? Alege darul!”
De pe turn răspunde-un tun,
Buciumele toate sun’.
„Wladi!”, strigă ea-n delire...
El țâșnește-atunci ca varul:
„De pe haina de mireasă,
Dă-mi frânghia de mătășă!”⁴¹.

1899: Duiliu Zamfirescu: Bucovina

La o tufă de sulfină
Car cu patru boi
S-a oprit și ți se-nchină,
Bucovina, Bucovină,
Leagăn de eroi.

Ți se-nchină, că se duce
Nevoiașul car
Către valea de la cruce,
Unde omul o s-apuce
Drumul spre hotar.

Ah, Ștefane Voevoade,
Scoală din mintean,
Că duiumul de noroade
Inima din el i-o roade,
Bietul pământean.

Scoal’ și buciumă-ți feciorii
Din Homor la Reni,
Sună să răsune norii,
Să-ți deștepte roșiorii
De la Războieni.

Și la muchie te arată,
Fioros pe sur;
Prinde-ți paloșul din spată
Și-nvârtește-te o dată
Roată împrejur.

Că jidanii și rutenii

⁴¹ Reprodusă, la 1894, într-o broșură din *Gazeta Bucovinei*, IV, No. 25

Pripășiți pe-aici
Zic că-s dânșii pământenii,
Iar că noi și moldovenii
Suntem venetici.

Alei, Doamne, dă de frânge,
Frânge-i de la brâu,
Că noi plugurile-om strânge
Și-om mai semăna prin sânge
Ghindă-n loc de grâu.⁴²

1903: George Coșbuc: Mortul de la Putna

Iar la Putna-n mănăstire,
Noaptea, iese din mormânt,
Iese-n plină strălucire
Ștefan cel viteaz și sfânt,
Lepedea ce-au pus-o popii
Peste groapă-ncet se dă
Îndărăt și-n fundul gropii
Ștefan în picioare stă,
Și se-nalță-ncet eroul –
Deșteptat din lungu-i somn,
Luminat e-ntreg cavoul
Și sumeț viteazul Domn.

Albul coif străluce-n lună,
Iar pe zale-i joacă zări
De lumini ce se-mpreună
Ca-ntr-un basm cu arătări,
Lunga suliță și-o poartă
Răsucind-o-n mândru chip –
Nu e, nu, o umbră moartă
Ce se mișcă pe nisip,
E un viu! Acum ridică
Ochii săi, parcă-ar lăsa
Peste-o oaste inamică
Toată vrăjmășia sa.

Apoi stă plecat și-ascultă;
Poate-aude spre Hotin
Vuiet și-alergare multă
De Poloni și Turci, ce vin,
Poate-aude oști tătare
Și năvală peste Prut,

⁴² Zamfirescu, Duiliu, *Poezii noi*, București 1899, pp. 7, 8

Ori, venit din depărtare,
Peste munte i-a trecut
Regele Matei! Vai, cete
De Cazaci și de Secui,
Dumnezeu acum vă dete
Gata, iar, pe mâna lui!

Da! E zornăit de zale.
Strigăt mare de război,
Ard Moldova noastră-n cale
Câți dușmani, și vechi, și noi!
Ștefan tremură-n mânie,
Iese din tăcutul schit –
Luna-n ceruri, argintie,
Cu nori negri s-a-nvelit,
Și cumplit din bucium sună
Ștefan Vodă: ca un nor
Ies oșteni și iuți s-adună
Roată, lângă Domnul lor.

Iat-o, oastea lui voinică,
Toți cei buni și tari ai săi!
Ștefan spada și-o ridică
Și pornește-n sârg spre văi,
Luna tot mai mult s-ascunde,
Tot mai negri nori plutesc
Și din văi grozav răspunde
Buciumul moldovenesc.
Se tot duce, duce noapte
Zgomotul în jos, spre Prut,
Mai lăsând în urmă șoapte
Din furtuna ce-a trecut.

E pustiu la mănăstire,
Gol, mormântul cel deschis!
Toate-au fost o nălucire,
Toate repezi, ca-ntr-un vis.
Nu știu bine-n care parte,
Ștefane, te-ai dus cu oști,
Știu că tu te-ai dus departe
Și dușmanii ți-i cunoști!
Bate-i, Ștefane, Părinte,
Spulberă-i de pe pământ:
Chiar și mort învață-i minte,
Bate-i chiar și din mormânt!⁴³

⁴³ *Deșteptarea*, Anul XI, Nr. 97, Duminică 7 /20 Decemvrie 1903, p. 1

1904: George Coșbuc: Ștefan Vodă

Prin Suceava, Vodă Ștefan, într-o zi de primăvară,
Cu boieri bătrâni ai țării și hatmani treceau călări,
Iată-n drum, pe-o stradă strâmtă, ei pe-un mort întâmpinară
Era sărac! Nici lume-n urmă, nici măcar făclii de ceară
Și nici plâns ca la-ngropări.

Un copil ducea o cruce; și-ngânând cântarea sfântă
După el bătrânul preot vine-ncet în sfântu-i port;
Duc pe umeri patru oameni un sicriu sărac și cântă,
Ștefan își oprește calul și de milă se-nspăimântă
Cât de singur e-acest mort!

El descăleca și-azvârle straiul ce de-argint străluce
Unui paj ce lasă calul și s-apropie grăbit
De sicriu, și-urmând sicriul, umilit își face cruce
Și purtând în mână coiful, după mort încet se duce
Ca după-un amic iubit.

Sfetnicii și-oștenii țării stau mirați și n-au putere
Să-nțeleagă cine-i mortul cel necunoscut ca viu,
Văd în capul gol pe Ștefan și zdrobit ca de-o durere
Își descopăr și ei capul și s-apropie-n tăcere
Și se duc după sicriu.

Și cu guri făr-de răsuflet stă mulțimea-ntâmpinată
De-acest mort urmat de Vodă și de curtea sa, pe drum:
Nici ei nu-nțeleg convoiul, dar pornesc cu ei deodată
Și mulțimi mereu s-adună spre mulțimea adunată
Neștiind de ce și cum.

Și pe stradele Sucevei, înorate-acum de jale,
După mortul fără nume se strecoară lungul șir
De popor, de Domn și sfetnici și de-oșteni în albe zale
Pe-un necunoscut din lume îl petrece-o lume-n cale
Spre mormântul strâmt și jalnic dintr-un colț de cimitir.

Și deasupra gropii Ștefan, cu boieri ce-l înconjoară,
Ia sicriul și-l așează pe frânghie și-n mormânt
Însuși el, prinzând frânghia, cu alți trei, încet scoboară
Mortul în pământ, el însuși peste mort întâia oară
Zvârle-o mână de pământ.

Spre popor apoi se-ntoarce: De-ați venit aici cu mine
Nu-ntrebați ce mort e-n groapă, prieten ori dușman al meu.
Om a fost și-n ceasul morții noi să dăm ce se cuvine
Omului. Iar unde merge, sufletu-i găsească bine
Și să-l ierte Dumnezeu.

Și-n genunchi se roagă Ștefan, iar poporu-ntreg rostește
În genunchi un „Tatăl nostru” și e sfânt murmurul lor.
Astfel codri-și cântă psalmii, când frunzișul se clătește
Iar deasupra lor în aer Duhul Domnului plutește
Cel a tot stăpânitor.

Nu-ntrebați ce mort e-n groapă! Răsărirea unei spume
Nu e volnică: ea-și are rostul hotărât de cer!
Când tu crezi că n-ai pe nimeni, frați tu ai o-ntreagă lume
Mila lor e Dumnezeu cel ce altfel n-are nume
Pentru cei ce plâng și pier⁴⁴.

1904: Octavian Goga: De la noi

Cu fruntea-n țărână plângând azi ne vezi
Din slavă, cerescule soare,
Rugându-ne ție; azi sufletul nostru
Tu lasă-l departe să zboare.
Trimite și vântul, pribeagul drumeț,
El, crainicul bolții albastre,
Să ducă departe pe aripa lui
Cuvântul strigărilor noastre.

Acolo, departe, spre soare răsare,
În freamăt de foi din duminică
Pe veci cetluite în marmură rece
Dorm clipele noastre de slavă.
Voi sunteți acolo, viteji pârçălabi
Și voi prea cinștiților vornici,
Statornici, în cinstea de lege și țară,
În focul credinței statornici.

Acolo dormi și tu, arhanghel bătrân,
Tu, Ștefane, sfânt Voevoade,
Ce-ai scris strălucirea norodului tău
Cu sânge dușman de noroade.
De sfânta ta dreaptă, de spada ta sfântă
Spun toate poveștile slovei;
Să nu se-nfioare de numele tău,
Nu-i frunză în codrii Moldovei...

Azi mașteră-i vremea... Acum văduvite
Zac sfintele tale oțele
Și luna când trece prelung se-nfioară,

⁴⁴ Calendarul *Minervei* pe anul 1905, Anul VII, București 1904, p. 116

Căci vede rugina pe ele.
Amarnic ne poartă pe strâmbe cărări
Vicleana și vitrega soarte,
Mărit Voevoade, străină-i țărâna
De vise și fulgere moarte...

Noi suntem drumeții piticelor vremi
Pitici în puțință și-n vrere,
Copii fără sprijin, ne scurgem viața
Din dor și din nemângâiere.
A noastră moșie, frumoasă nespus,
Grumazul și-a-ntins spre pierzare,
Căci brațele noastre azi spadă nu strâng,
Și steag țara noastră nu are...

Măria Ta, suntem bătuți de nevoi.
La noi în zadar ară plugul,
Căci holdelor noastre cu spicul de aur
Străinul le fură belșugul,
Am vrea să purcedem cu jertfele laudei,
Dar n-avem nimica la casă.
Măria Ta, toate străinii le duc
Și numai cu lacrimi ne lasă...

Dar spunem cu toții nevestelor noastre
Să plângă cu lacrimi de jale,
Potopul să treacă și plaiuri și munte
Să spele oțelele tale.
Atunci când în soare din nou străluci-vor,
De sus, din a ta-mpărăție:
Crai tânăr, crai mândru, crai nou să le-ncingă,
Trimitе, rugămu-ne ție!⁴⁵

1904: Vasile Bumbac: Odă Eroului Ștefan cel Mare și Sfânt

O, Ștefane, voinic de fală,
Tu-n țară-atunci ni te-ai ivit
Când lifte crunte dau năvală
Cu sabie și foc cumplit.

Acel potop de grea urgie
Era să-i stângă pe români,
Dar tu-ai pășit cu bărbăție
Scâpînd moșia de păgâni.

⁴⁵ *Luceafărul*, Nr. 12-13, Anul III, Budapesta 1 Iulie stil vechi 1904, p. 227

De fala ta vorbește Baia
Și Racova de brațul tău,
Când înțelese lighioana
Că domnul Ștefan este Leu.

Alți martori vechi sunt Războienii,
Cozminul cu Dumbrava sa,
Când cu panțiri și cu seimenii
Făcuși minuni în țara ta.

Dar și ruinele cetății
Sucevei pururea șoptesc
Că stâlp al fost creștinătății
Și pentru neamul românesc.

O, geniu dus la nemurire,
Privește tu de sus spre noi,
Fă rugă la dumnezeire
Să ne scutească de nevoi!⁴⁶

1904: Alexandru I. Naum: Imn lui Ștefan cel Mare

O, Ștefan, voievoade sfânt,
Plecăm genunchi și frunte
Pătrunși de-al patriei avânt
Din vremile cărunte,
Căci astăzi s-au îndeplinit
Ani mulți, ani patru sute,
De când din lume te-ai pornit
Spre raiuri nevăzute.

Precum măreț pe cer stăpân
Răsare mândrul soare,
Astfel în cugetul român
Icoana ta răsare.
De vremuri vechi ne amintești
Așa de-ndepărtate
În lupte mari și vitejești
Și-n biruinți bogate.

Când țara-ntreagă curățeai
De leși și păgânime,
Când împotriva lor porneai
Cu-a șoimilor mulțime,
Și-n urma lor se ridica

⁴⁶ *Luceafărul*, Nr. 12-13, Anul III, Budapesta 1 Iulie stil vechi 1904, p. 236

Măreț flamura țării,
Și-n codri buciumpul suna
Blestemul răzbunării:

Pe cât ai fost plin de avânt
Și-nvingător puternic,
Pe-atât ai fost de bun și sfânt,
De drept și de cucernic.
De chipul tău dumnezeiesc
Din negura robii
Și până azi te pomenesc
Bătrânii și copii.

O, vină, Ștefane, acum
Încununat de rază,
Pe-al slavei și-al dreptății drum
Moldova îndreptează;
Și dă o goană prin străini,
Dușmanii țării tale,
C-o sfășie acești haini
Și-o fac să plângă-n jale!

O, vină cu-al tău braț de fier
Ne cheamă iar la luptă,
Fă iar senin al țării cer
Virtutea ne-nteruptă,
Îmbărbătează-ne să fim
Ca vechii tăi tovarăși;
La glasul tău să tresărim
Din buciumpul sună iarăși!⁴⁷

1904: A. Mîndru: Mănăstirea Putna

Cu turlile-a rugă spre ceruri
Pierdută ca-n vis mănăstirea
Supt farmec de lună-și ascultă
În freamăt de codri mărirea.

Ca straje de-alarmă și zbucium
Trecutu-i se-ncheagă pe frunte,
De parcă și-acum stă gata
Orgia păgână să-nfrunte.

Din liniștea bolții de stele
Un înger povestea mi-o spune:

⁴⁷ *Luceafărul*, Nr. 12-13, Anul III, Budapesta 1 Iulie stil vechi 1904, p. 237

Icoana lui Ștefan veghează
Senină din vremuri străbune.⁴⁸

1904: Dimitrie Nanu: Imn lui Ștefan

Ștefane-i umil cuvântul
Ce se-nalță către tine;
De păcat negru-i pământul,
Totuși roua-i dă rubine.

Și umilul care sapă
Brazdă-n soarele credinței
Se sfințește și s-adapă
Din izvorul biruinței.

Către noi din cer coboară,
Mândri ochi de Voievod,
Ai arat cu leșii doară
Semănând prin veacuri rod.

De furtuna spadei tale
Brazdele și astăzi sânger;
Peste capul nostru-ntinde
Mâna ta de Arhi-Înger.

Ocroțește-ne de-acolo
Îmblânzind pe Dumnezeu,
Să străbată-n minți și inimi
Soare sfânt din duhul tău.

Și ne-ajunge-atât! Te uită
Simbolul de vitejie;
Gura Leului așteaptă
Să înghită-o-mpărăție.⁴⁹

1904: Corneliu Moldovanu: La mănăstirea Putna

Murise sfânt și vrednic, încununat de slavă,
Voivodul ce domnise cu cinste și ispravă
Cincizeci de ani aproape peste-un viteaz popor
Ștefan cel Bun și Mare, și-n veci biruitor,

⁴⁸ *Luceafărul*, Nr. 12-13, Anul III, Budapesta 1 Iulie stil vechi 1904, p. 237

⁴⁹ *Luceafărul*, Nr. 12-13, Anul III, Budapesta 1 Iulie stil vechi 1904, p. 237

Cu gândul de lumină și brațul de oțel,
C-un singur dor în suflet și-n minte-un singur țel:
Să ție neștirbită de-a pururi cinstea țării.

Dar clopotele Putnei, în liniștea-nserării,
Șoptind o rugăciune cu glasul lor trudit,
Creșteau durerea morții voivodului slăvit...
Și țara-ntreagă-n plânsset tânguitor de clopot,
În freamăt trist de codri și-n surdul apei ropot,
Își îngropa cu jale nădejdea ei vitează,
Norocul ei puternic, neadormita pază.

În sfintele odăjdii, toți arhierii țării,
Veniți ca să slujească prohodul îngropării,
L-au uns cu mir, cetindu-i din cărțile-nțelepte,
Sfințindu-i pomenirea și faptele lui drepte.
Boierii toți în juru-i, cu frunțile plecate,
Triști ascultau cântarea cuvintelor curate
Din sfinte Evanghelii, cerând Celui Puternic
Iertarea milostivă în somnul lui cucernic.
Lângă cosciug, pe treaptă, Domnița-ngenunchiată
Alături de fecioru-i plângea nemângâiată,
Rugându-se-ntru Domnul spre dreapta izbăvire
A celui care doarme în mută nesimțire.
Și ceara arde încă, topindu-se în sfeșnic...
Toți plâng, el nu-i aude din somnu-i greu și veșnic.

Tânguitor și jalnic plâng clopotele țării
Împrăștiind durere în negurile zării.
Prelung și trist răsună un glas de corn departe:
E semnul că Suceava de Domnu-i se desparte.

Convoiul se pornește în faptul dimineții
Spre mănăstirea Putnei; în frunte, călăreții
Purtând năframe albe ce flutură în vânt,
Sunând din corn cu jale un cântec de mormânt.
Apoi vin arhierii și preoții Moldovei
Șoptind din cărți bătrâne înțelepciunea slovei,
Spre blânda izbăvire a Domnului iubit;
În urmă vine carul cu mirt împodobit,
În care e cosciugul cu flori săpate-n lemn;
Pe el, sabia, schiptrul, al stăpânirii semn,
Pecetea domnească și scutul de-apărare...

După cosciug boierii, în haine de zi mare,
Și căpitanii oastei pășesc încet și rar,
Cu frunțile plecate și cugetul amar.
Apoi oștirea curții, mulțime de norod,
Tot însoțind la groapă viteazul voivod.

Veniți de-i dați acuma obșteasca sărutare
Și-ngenunchiați, cu gândul senin spre închinare;
Rugați-vă-ntru Domnul pentru a sa odihnă,
Să-i fie somnul dulce și adormirea-n tihnă.
Veniți acum noroade, slăviți-i pomenirea,
Cu marile lui fapte-nzestrându-vă-amintirea,
Lăsând ca moștenire acelor ce-or să vie
Poveștile mai mândre-n isprăvi de vitejie;
Și doinele mai triste și-n grai mai fermecate
De dorul altor vremuri, în fapte mari bogate.

Veniți cu toți, priviți-I!... E cea din urmă dată...
Cu fala și lumina a stăpânit poporul,
Orânduind dreptate, fiind în veci izvorul
De bine și credință, în lunga lui domnie...
În vremuri de restriște, lupta cu bărbăție
În fruntea oastei sale, cu paloșul deștept
Și-și chibzuia izbânda cu gândul înțelept.
În ani puțini de pace, în loc de buzdugan,
Nedezlipit tovarăș al vieții de oștean,
Umbla cu crucea-n mână și-n loc de cetățui
Zidea lăcașuri sfinte în cinstea Domnului.

Veniți de-i dați acuma obșteasca sărutare
Și-ngenunchiați cu gândul senin spre închinare!
Sub bolta mănăstirii, săpatu-i-au mormânt,
Să-i fie codrii-aproape și prieten al lor cânt.
Și-o lespede de piatră i-au pus drept străjuire,
Cu horboda de slove neștearsă pomenire!
Și-o candelă ce-și plânge lumina în veghere,
Urzind singurătate și tainică tăcere...

În timp de patru veacuri, tu, slugă credincioasă,
Ai răspândit smerita, lumină prietenoasă
Peste mormântul celui mai glorios voivod!
O, candela! Tovarăș din viața după moarte,
Izvor de-nțelepciune, a mângâierii carte!
Din vremuri legendare de sânge și vrednicie,
Tu singura ramas-ai curată mărturie,
Să ne hrănești simțirea, dând zbor închipuirii,
Și sufletului pace, evlavie gândirii...

Tu ne aprinzi în minte mai limpede-amintirea
Măreață și senină a marelui voivod;
Ne făurești icoane după-un bogat izvod
Al vremurilor stinse, ce numai tu le știi,
Vremi rodnice-n credință, bogate-n strășnicii,
Când crucea și hangerul erau de-același sânge,
Iar legea strămoșească nimic n-o putea-nfrânge.
Când vorba era vorbă și își avea temei,

Iar datina-n putere, avându-și rostul ei...

Măreț, voivod, Ștefane!... îmbătrânit de mult
În amintirea noastră, zadarnic mai ascult
Tot ce-mi șoptește gândul, în clipe de visare...
Noi am venit aicea cu dor de închinare,
Să ne trezim în suflet simțiri noi și curate,
Avânt de viață nouă, de-adâncă pietate;
Mărirea ta și fala isprăvitorul de bine
Să ne deștepte iarăși credința-n noi și-n tine;
Să dobândim nădejdea-n minunile credinței,
Privind cu dor și râvnă la zorii biruinței...

Noi am venit aicea să ne-nchinăm mării
Și slavei tale, Doamne! Evlavia simțirii
Și-a gândurilor cinste le-aducem drept prinos
La groapa ta, stăpâne, îngenunchind pios...
Cu smirnă și tămâie, sfințindu-ți amintirea,
Nălțăm pretutindeni imnuri curate-ntru slăvirea
Și lauda ta, Doamne!...

Noi am venit aicea, ca să luăm lumină
Din faima-ți depărtată și gloria-ți deplină,
Crescându-ne puterea din sufletești izvoară,
Să învățăm iubirea de datină și țară
Redobândind în suflet puterea vitejiei,
Hrănindu-ne simțirea cu dragostea moșiei;
Și-mbărbătați în inimi și-n gândurile noastre.
Să ne-nturnăm, în urmă, sub bolțile albastre,
În plaiurile mândre a dulcii Bucovine,
Ca să-ți scăpăm lăcașul tău sfânt din mâini străine!...⁵⁰

1906: Gavril Rotică: Ruga răzeșilor de peste Prut

Avemu-te în pomenire
Pe veci, mărite Crai,
Și tu, la Putna-n mănăstire,
În grija ta ne ai,

Și ruga noastră ne-o ascultă...
Din schit tu nu mai ieși,
Și jalea noastră-i jale multă:
Se pierd ai tăi aleși!

Oșteni ți-am fost în vremuri bune

⁵⁰ *Literatură și artă română*, Anul VIII, București 1904, pp. 309-312

Și peste Prut stăpâni,
Precum bătrâna carte spune
Din vremea cu păgâni.
Suflarea morții în războaie
Noi mândri-am înfruntat,
Și cinstea noastră din șiroaie
De sânge s-a-nălțat.

Dar astăzi să ne vezi, Stăpâne,
Ce-am fost nu mai suntem;
Din truda vremilor bătrâne
Nimic nu mai avem.
În gura pruncilor cuvântul
E pus în grai străin
Și de pe Prut ridică vântul
Tot unde de suspin.

De vremuri vechi și strălucite
Bătrânelor urechi
Mai spun hrisoave colbăite
Din fund de sipet vechi...
Căci cei ce vin cu carte nouă
Să știe nu mai vor
Că Vodă fostu-ne-ai și nouă,
Domn al măririlor !

Slăvite Domn, dac-așa soarte
Născut-a din păcat,
E cea mai crud-această moarte
Din câte-am așteptat.
Murim, dar sufletul, Părinte,
Noi vremu-l odihnind
Cu-ai noștri frați mai dinainte...
Ne ține Vodă-n gând!⁵¹

1906: Gavril Rotică: Femeilor române de la noi

Plâng munții noștri și pe șesuri
Tot jalea satu-l înveșmântă.
În sfinte funduri de biserici,
Sub lespezi, țărna se frământă:

E duhul mamelor străbune,
Înlănțuit în țărna sură,
E sânge ce-ar voi să strige

⁵¹ Loghin, Constantin, *Scriitori Bucovineni*, București 1924, pp. 104, 105

Că viața unui neam se fură

Și noaptea-mbrobodit-a țara;
Nu-i nimeni cine să audă
Un glas înădușit de mamă,
A lutului prea sfântă trudă:

Pleacă-ți urechea, strănepoate!
Străbunele pe voi vă cheamă
Și geme în adânc pământul
Că noaptea nu se mai destramă.

Pleacă-ți urechea, strănepoate!
Și ascultați-le cuvântul
De mame ce născură glorii
Și ne-au făcut vestit pământul.

În prunci, cu inima-ncă largă,
Străbunele turnau oșele
Din pilde ce-nălțat-au neamul
Din noaptea vremurilor grele.

Când fumega suflarea morții
Și-ardea hotaru-n zări, departe,
Cu duhul lor s-a scris pe frunza
Dumbrăvilor o sfântă carte.

Primiți-o pilda, strănepoate,
Ce lutul de sub noi o geme
Și rumpeți broboda de ceață
Ce-ntunecă a noastră vreme.

La voi nădejtile de mâine
Un neam din noapte și le-ndreaptă
Și de la pruncii voștri, mame,
Seninul dimineții-așteaptă!

Cuvântul vostru-i o putere
Nebiruită nici de-o lege
Și ziua visurilor noastre
Din noapte poate s-o dezlege,

Uniți-vă în gând voi, mame,
Și-un gând sfințească-a voastră cale:
Copiii voștri să ne treacă
Dincol' de lacrimi și de jale!⁵²

⁵² *Junimea literară*, nr. 10/1906, p. 169

1907: Vasile Huțan: Răzeșii

În voi Voievozii sădiră nădejdea
De bine a neamului nostru;
Urmași ai vitejilor, marilor vornici,
Se stinge azi sufletul vostru.
Străini ați rămas pe al nostru ogor,
Pribegi pe moșia străbună;
Ai voștri strămoși pârcălabi, iară voi
Un codru trăsnet de furtună.

Uitate pe după o veche icoană,
Dorm slovele de la-mpăratul,
Mărirea părinților pecetluită
Ce azi își îngroapă văleatul
Căci beznă de moarte în sufletul vostru
Cernutu-v-au vremile grele
Și-n bezna potopului fără de urmă
Vă stingeți voi, dragelor stele.

Arcașii lui Ștefan, viteji fără seamăn,
Pe roibi înspumați, făr-căpestre,
Zdobit-au potopul barbarelor valuri
O țară lăsându-vă zestre,
Iar voi ați rămas fără brazdă de plug,
Străini pe străbunele plaiuri,
Copiii vă blastămă astăzi pe drum
În neînțelesele graiuri.

Moșnegii cu pletele de Voievozi
De scârbă-o să moară, de scârbă,
Căci graiul nepoții de mult l-au uitat
Și n-au ei nici horă, nici sârbă,
Și doina-ați pierdut-o și-acum n-are cine
Durerile să vi le plângă,
Din negură giulgiul de moarte coboară
Asupra-vă soarta nătângă.

Siretul apa-și adună-ntr-un arc
Și unda-și repede săgeată...
Slăvit fie-ți gândul, bătrâne arcaș
Al vremilor de altădată,
Iar Prutul, moșneagul, doinește de jale
Nepoților rămași de zbucium
Cum cântă ciobanul, când pică troianul,
Mioarelor sale din bucium.

Din toată mărirea trecutului nostru,

Rămasu-ne-au martore sfinte
Războinice arme ce azi ne-nfioară
Și-atât, Voievoade părinte,
Dar când va fi vremea și clipa-a sosi
Oțelele-n mâini să le strângem,
Pe ceruri arată, sus, neamului tău
Tu semnul prin care să-nvingem!⁵³

1907: Vasile Huțan: Sătenii

Moșnegii țin minte cuvântul
Și astăzi îl știe tot cerul,
Căci rugă făcut-au sătenii
Din vorba ce-a spus-o boierul
Când lor, tuturor, la curte
Pământuri le-a dat moștenire
Și-n stânga bisericii noastre
Lăsat-a mormânt pomenire.

Și scris-a cu slovă bătrână
Urmașii lui toți să-nțeleagă,
Din ochi picurat-a pe slovă
Pecete o lacrimă dragă.
Și-n piatră săpată-amintirea
Mormântului, nouă spre veste,
Dar celor de-acum li se pare
Trecutul o veche poveste

Căci brazdă de mușchi și uitare
Acoperă, astăzi, mormântul,
Ruină e curtea din vremuri
Și noi am uitat toți cuvântul
Și-ale noastre moșii moștenite
Sunt astăzi sub grea chezășie,
Străini-s stăpâni pe pământuri,
Poimâine ce-a fi – cin' mai știe?

A noastră nădejde, flăcăii
O vatră n-au unde să-și facă,
Ei îmblă pribegi pe departe
Și sabia doarme în teacă,
Iar fetele nemăritate
Își plâng tot amarul, tot dorul,
Că zestrea e dusă pe biruri
Și la datorii stă ogorul.

⁵³ *Junimea literară*, nr. 2/1907, p. 35

Frumosului joc de la ratoș
Și lui i-a venit, azi, sorocul
Să-și piardă și frate, și soră
Ce-și plâng la mormânt nenorocul,
Căci astăzi, din tot tineretul,
Pe *Brâu* să-l mai joace nu-i cine,
Se duce și *Moldoveneasca*,
Rămânem cu jocuri străine.

Și doar câte-odată-nsurații
Așa, pe la soare apune,
Mai chiuie vreo *Corăbească*
Rămasă din vremuri mai bune,
Și-atunci tineretul de astăzi,
Bătrân fără timp, fără vrere,
În suflet și-aprinde fiorul
Ca-n noaptea de Sfânta-nviere”⁵⁴.

1908: Alexandru Vlahuță: Dreptate

Sfânt lăcașul de la Putna mândru strălucește-n soare.
Glasuri de argint revarsă clopotele slăvitoare,
Străduind credința veche din mormânt s-o mai învie.
„Darnici Domni erau pe vremuri, lăudați de-a pururi fie!...
Nestricat de viermi rămâne singur numele cel bun.
Darnici Domni erau pe vremuri?” – toate clopotele spun.

Ci aude Ștefan Sfântul, lângă spada lui culcat,
Cum cântările slăvirii până-n cripta lui străbat.
Și făcându-și roată gândul peste câte-a fost trăit,
Strigă din mormânt dreptatea marelui nedreptățit:

„Domn am stat Moldovei mele, și norodului părinte –
Dragi mi-s luncile, dragi codrii – toate apele mi-s sfinte....
Dar străjerul lor, ș-a toate purtător de grijă, cine-i?
Cine duce-n pace greul bogăției și luminei,
Și-n război cine-i viteazul fără slavă, fără nume?....

Domnul milostiv de-a pururi – cel mai darnic Domn din lume –
E săracul. El palate și biserici, și podoabe
Fără preț a dat Moldovei – el, cu mâinile lui roabe!
El mi-a fost puterea-n lupte, și în liniște norocul.
Când ștergeam de sânge spada și vroiam vremea și locul
Biruinței noastre scumpe c-un dar scump să le cinstim,

⁵⁴ *Junimea literară*, nr. 5/1907, p. 95

El comori căra Sucevei, ziduri mândre să zidim,
El făcea-n al clipei stâmpăr, cu durerea lui de țară,
Din pământ udat cu lacrimi flori de aur să răsară!”.

Domnul tace. Sfântu-i nume în războiul vremii scut ni-i.
„Darnic e săracul” – cântă toate clopotele Putnii⁵⁵.

1909: Nicolae Vulovici: **Oștenilor din Regimentul 16 de Suceava**

Copii din steagul de Suceava,
Din a’ Moldovei locuri sfinte,
Vi-i toată brazda plămădită
Cu sânge și cu oseminte.

Ca viforul, din plaiul vostru
Purces-a Ștefan, prins în scară,
Cu toți cetașii lui spre Nistru –
Că-i foc și sabie în țară...

Voi n-auziți pe sus de Baia
Un glas pe vânturi, vuiet, clocot?
E strigăt de bătaie mare
Și zvon de buciume, și tropot!

Voinici, fiți gata de alarmă,
Moldovei să-i înviați slava,
Din groapă ne privesc strămoșii:
Pe-al nostru steag e scris e „Suceava”!

Suceava gloriei străbune
Și cuibul falnicei Moldove:
În inimi Dumnezeu ne-a scris-o...
Și Regele pe steag, cu slove!

Viteji, voi ai Moldovei fală,
Voi sunteți vulturii de munte –
’Nainte! Pentru Neam și Rege,
Cu al Sucevei steag în frunte!

Ne zac supt crucile Sucevei
Pe ruginitul scut plăieșii...
’Nainte! Codrii toți sări-vor,
Și munții noștri, urieșii.

⁵⁵ *Viața Românească*, Anul III, volumul 8, nr. 3, ianuarie 1908, p. 30

Și, de la Putna, Voievodul
Trezit, se va-nălța pe-oțele...
Și va sfărma atunci norodul
Robia lanțurilor grele!⁵⁶

1912: Panait Cerna: Spre Bucovina

Ducând în inimi cântec și-nchinare,
Călătoresc în sfânt convoi pioșii.
În drum i-adastă codrii vechi, pletoșii,
Doinind minuni din vremuri legendare.

Trecutu-i plin de-avânt, de-apusuri roșii..
El stoarce stropi din sufletești izvoare,
Să picure, adânc-cuvântătoare,
Pe locuri unde-au stăruit strămoșii...

Suceava-n zări s-a luminat deodată...
Învăluți în slava ei curată,
Ei merg cântând, cu frunțile senine.

Tăceți adânc! Pășiiți ca-n sfinte-altare!
Sa nu-L treziți din visuri seculare,
Să-și vadă sfântul cuib pe mâni străine...⁵⁷

1918: Vasile Tomuț: Versul Bucovinei

Frunză verde de sulcină,
Vai, săraca Bucovină
Veselă ca și-o grădină,
Ca și-o floare din grădină,
Ca și-o grădină cu flori,
Și-ntrânsa voinici voinici feciori;

În timpul de primăvară
Ai fi stat atât pe-afară
Să privești cântecelor
La săltatul mieilor,
La zbieratul oilor
Și la vremea mierlelor,

⁵⁶ *Neamul Românesc Literar*, Anul I, 1909, p. 198

⁵⁷ Cerna, Panait, *Poezii*, Editura Cartea Românească, București 1913, p. 27

Și la glasul cucilor,
La cântecul sturzilor;

Și pe la câmp, pe la țară,
Plugarii, șuierând iară,
Semănătorii voioși
Când vedeau timpul frumos,
Ciocârlia cânta-n vânt,
Nevestele prânz aducând,
Vesele și bucuroasă
Când vedeau vremea frumoasă,
Și feciorii șuierând,
Fetele flori adunând,
Copiii voioși jucau,
Părinții se bucurau;

Bucovină, țară-aleasă,
Dintre toate mai frumoasă,
C-ai fost plină de avere
Ca și albina de miere,
Băi de aur și de sare
Nu se află-n lumea mare,
Cu pământ frumos de pâine
Și munți frumoși de pășune,
Dar amu rău te-au fărmat,
De norod te-o-mpuținat,
Te-au spart toată dimprejur
Ca pe pânza de la ciur,
Că de multe ori pe-un loc
A rămas sânge și-a fost foc,
Te-au săpat peste tot locul
Și ți-am fost scăpat norocul,
Că pe noi ne-au scos din tine
Și ne-au dus prin țări străine
La alte legi lepădate
Și ne-au scos din sănătate;

Să ne fi lăsat în tine,
Împrejurul tău șfarm line
Rusuntine nu intra
Și nime nu te strica
Că ștantul de cătănie
Și landveri, și fantarie
Și lanșturmul cel bătrân
Te apăra de păgân,

Că cine-o rămas în tine,
Fete și babe bătrâne,
Copii mici și cu neveste
Stau cu toții strânși ca-n clește,

Iubesc muscalii la ele
Și mor copii de jele,
Mor de jele și de foame
Că n-au milă de la mame,
Că la tată nu pot spune,
Că-s morți și pierduți prin lume;

Bucovină, țară dragă,
Amu ți-au trecut de șagă,
Cam n-auzi mieii zbierând,
Nici plugarii șuierând,
Cântul nu cântă cu vers,
Ciobanii cu oi nu ies,
Tunurile-au arat pământul
Înfocate și trosnindu-l;

Bucovină, țară dulce,
Nu știu în tine când m-oi duce,
Că de patru ani de zile
Nu știu nimică de tine;

Multe vorbe-am auzit
Și mai tare ne-am scârbit
Că tot norodul din tine
S-a împrăștiat prin lume
Ca frunzele codrilor,
Ca puii păsărilor;

Nu suntem doi la un loc,
Toți împrăștiați din foc,
Nu știu de-om mai fi vreodată
Toți în tine laolaltă,
Măcar cei care-am scăpat
Din războiul crâncenat⁵⁸.

1925: Vasile Gherasim: Imnul Arcașilor

Sus țineți steagul, bravilor arcași,
Primit de la străbuni pentru urmași;
E steagul înfrățirii și-al iubirii,
Al luminării steag, al întăririi
Și-al mântuirii.

Să fâlfâie al păcii falnic steag,

⁵⁸ Brăiloiu, Constantin, *Poeziile lui Vasile Tomuț din Războiul 1914-1918*, în *Sociologia Românească*, Anul IV, Nr. 7-12, iulie-decembrie 1942, pp. 548, 549

Și steagul vitejiei scump și drag;
Avut-au și dușmanii steagul lor,
Rămas-a dar al nostru tricolor
Biruator.

Fiți voi urmașii lui Ștefan cel Mare
Și ai lui Mircea cel Bătrân și Tare
Și-ai Bravului Mihai ce ne-a unit
Și moartea pentru noi a suferit,
Că ne-a-nfrățit.

Păstrați a noastră fire, grai și lege
Și-l ocrotiți pe-acel ce le-nțelege;
În cartea vremii-i scris cu slove mari
Că fi-vom printre-acele neamuri rari
Ce-s pururi tari.

Apostoli fiți ai vremilor ce vin,
Mândria neamului și-al lui destin;
Să sune-al vostru glas ca o chemare
La muncă între largile hotare,
Din munți, la mare⁵⁹.

1933: Teofil Lianu: În mănăstirea Sucevița

În mănăstirea de la Sucevița,
Precum și spune-ngălbenita filă,
Domnița Voevodului Movilă
Spre pomenire și-a lăsat șuvița.

Și urma gândurilor de mătasă
Și-a degetelor albe și trudite
Rămas-au pe ștergarele-nflorite.

Și-era Domnița strașnic de frumoasă⁶⁰!

1936: Bojena Fmaria de Verny: România, țară binecuvântată

„psalm al frumuseții, cântat de un străin,
poeta Bojena Fmaria de Verny din Cehia”
(Dr. Milan Šesan).

⁵⁹ *Gazeta Poporului*, Nr. 23, 1925

⁶⁰ *Junimea literară*, nr. 1-3/1933, p. 27

Văzui o țară-ntinsă ca bunătatea divină
și neexprimabilă prin cuvinte, ca îndurarea
și necuprinsă de privirea unui muritor.
Numai ochiul Domnului o oblăduște cu îngrijire...

Văzui o țară de aur și trandafirie, de trifoi – Bucovina
sub cerul argintiu zburau norii
și se topeau ca brumele.
Soarele răsărind arunca spre ei mănunchiul său de raze
prefăcându-i în mări cu orizontul lucitor.
Pe verdeața fragedă cârduri de găște.
Sub cerul albastru cirezi cafenii,
Inul, cânepa și porumbul și căsuțe de lemn,
la ape albastre a îngenunchiat păstorul ținând în brațe oița albă...

Văzui o țară verde și-nvolburată,
lată ca visul și amabilă ca zâmbetul;
Eram aici liber și fericit ca pasărea...
Văzui un popor credincios, îngenunchind în bisericile
Maicii Precistei, Bunei Vestiri, Sf. Paraschiva,
Sf. Niculae, Sf. Ioan, Sf. Gheorghe, Sf. Vasile, Sf. Ilie;

zeci de cruci și-a făcut păcătosul aprinzând lumânările,
Până și-a făcut cruce cu mâna a atins solul
plecându-se la pământ ca grâul cel copt;
Sfinții petrec în aur. Din priviri le strălucește îndurarea,
Maica Domnului e regină. Cu aur o încoronează poporul.

Văzui altare cu acoperișuri roșii încadrate în verdeață – *Suceava*
întinse și cu fresce vestite – *Voroneț, Sucevița*
În fața pereților de frumusețe spectrală ce cutremurau inima mea
îngerii se pogoară în șiraguri nesfârșite pe raze strălucitoare – *Sucevița*
Sub piatră odihnește Ștefan cel Mare după lupte victorioase – *Putna*

În frescă Apostoli, patriarhi, prooroci și sfinți;
în razele soarelui veșmintele lor lucesc ca un curcubeu,
cercuri de aureole se confundă cu nouri aurii – *Voroneț*.
Vezi negri, tătari, turci, mahomedani, creștini;
Moise cel ars de soare arată pe Hristos Mântuitorul,
Maica Domnului din rai dezmiardă copilul,
la dreapta având pe Isac și Iacov;

Adam și Eva goniți din rai pleacă plângând
și se pun pe lucru în sudoarea feții lor:
Eva își țese haine, Adam ară pământul.
Dur e pământul, munca obositoare.
Sosește diavolul, dar sufletul vine la judecată;
În fața Domnului mulțimea e împărțită:
cei răi aruncați în poarta iadului, iar cei buni îndrumați spre rai,

în ziua cea mai de apoi cei reînviați vor preamări pe Domnul,
precum sfântul Ioan cel Nou din Cetatea Albă
care, biciuit în fața sultanului,
a suferit, a murit și s-a întors proslăvit.

Filosofia religiei și sufletul se manifestă în icoane.
Văzui monumente de artă de dimensiuni suprafirești și maiestose –
Palatul mitropolitan Cernăuți
Sub bolta enormă în tăcerea și frumusețea culorilor,
Hristos cinând cu apostolii îi trimite între popoare;
Nuntașii din Cana Galileei beau din pahare de aur.
Cei înfomețați în armonii de culori se umplu de sfințenie,
Maria Magdalena primește îndurare –
Sala de marmură a Palatului mitropolitan Cernăuți.

Văzui mașini cu inima feroce bătând;
Văzui clădiri prietenoase și luminoase ca săli de citire,
lucrătoarele îmbujorate surâdeau în ele – *Crasna Ilschi*
ca și când ar citi în cărțile pădurilor nesfârșite.....
Multe am văzut și le-am păstrat în minte.
în fundul ochilor mei întredeschiși,
Ca ape în adâncuri,
Ca faruri de suflet regal
se reoglindește frumusețea trăită în țara română⁶¹.

1940: Nicolae Vulovici: Bucovină, Bucovină...

Bucovină, Bucovină,
plai de liniști și lumină,
de ce plângi, de ce jalești,
de ce mi te tânguești,
culmile ți le privești
lacrimile le-nmulțești ?

Nu ofta, nu mai jeli
că atunci uitată-i fi
când pe cer nu s-or ivi,
luminând ponoarele,
luna și cu soarele,
stelele și zorile, –
și atunci te vom uita
când nu vor mai fremăta
codrii cu făgetele,
munții cu brădetele,
luncile, dumbrăvile,

⁶¹ *Almanahul ziarelor Basarabia și Bucovina 1943*, traducere de Dr. Milan Şesan, București 1942, pp. 104, 105

vântul și cu slăvile, –
și atunci te vom uita
când în sus s-or înturna,
răscolindu-și fundurile,
apele cu prundurile, –
prăbușindu-și malurile
Siretul cu valurile,
Nistrul cu puhoaiete,
Prutul cu zăvoaiele,
Dornele, temutele,
Bistrița cu plutele,
Moldova, legendă vie,
și Suceava noastră sprie.

Și atunci uitată-i fi
când nu ne-om mai pomeni
la Putna mormintele
marile și sfintele,
în suflet altarele
și-n inimi hotarele⁶².

1940: Mircea Streinul: Călătoria cea mare

Va fi o noapte liniștită, voi pleca iarăși spre Bucovina;
îngerii vor culege florile lumii, albe, multele...
pe frunte-mi va stărui solemnă, din înserare, lumina –
cuvintele mele din urmă de pe acuma ascultă-le.

Cerurile ascund furtuna sub mâinile tale,
ar putea să fie orcanul marea mea bucurie;
Doamne, iată cum stelele vin la vale.
A început marea călătorie⁶³.

1941: Teofil Lianu: Boian

I.

Amurg de aur, vis împărătesc:
Trei turnuri, trei biserici cresc;
Pe ele Dumnezeu trudit își culcă
Tristețea Lui, ca bruma peste luncă.

⁶² *Frontul Mărășești Ilustrat*, No. 12-13, Anul II, octombrie-noiembrie 1940, București 1940, p. 12

⁶³ *Univers literar*, Nr. 35, Anul XLIX, 24 august 1940, p. 3

S-apeacă pomii de atât troian,
O stea s-aprinde-n slavă cât un bou
Și altele mai mici și încă una;
De către câmp, albește cerul luna.

Din case luminate, lângă drum,
Se-nalță-n aer caiere de fum,
Iar plopii, stau de strajă, albe sulii
Și noi ne pierdem prin tăcute ulii.

II.

În Iunie. Semănătura mare,
Lumina zilei clară, fără nori,
Pe sape se apleacă prășitori,
Pelinu-i nalt și socul greu de floare.

Sub peri umbroși amiaza-ncet se cerne
Prin ramuri cu frunzișul răcoros.
E cerul lângă ierburi, cerul jos.
Amestecat în miros de lucerne.

Cu gene lungi de aur sânziene
Și-apeacă frunți curate la pământ.
În boarea caldă, morile de vânt
Își răsucesc aripile alene

III.

Bate luna numai lutul,
Numai valea, numai Prutul
Și se lasă-n ceea parte
După somn și după moarte.

Sălci joase, jos frunzișul,
Albă-i valea, alb prundișul;
Murea-n foi de iasomie
Culcă-și fruntea azurie.

Se apleacă-n somn alunii;
Stele mari în vârșă lunii;
Și nisipul, ca ghiocul,
Își privește-n apă jocul.

Peste lozia înaltă,
Drum pe lumea ceealaltă.
Zboară pasăre străină,
Fără grai, fără hodină⁶⁴.

⁶⁴ *Convorbiri literare*, Nr. 7, Anul LXXIV, iulie 1941, pp. 755, 756

1941: George Drumur: Umbrele copilăriei peste Mănăstirea Horecea

Se prelungesc în umbrele copilăriei
odăjdiile asfințiturilor bucovinene –
acolo unde au crescut, ca visurile,
înalte, povârnișurile viclene.

Acolo, unde inima a triumfat, iubind –
acolo, unde zilele erau lungi ca anii, –
acolo, unde sufletul creștea mai pur
dintre colinzi, dintre câmpii, dintre jelanii,

acolo gândul nu mai știe unde să se-abată
și nici unde să-și aplece fruntea umilită –
degetul de lemn nu sângera, nu doare
și-unghia nu-i crește, ca-n noaptea potolită.

Grădinile adânci se reazimă-n baladă
iar cerul șterge tâmplele între pomete,
se zbate, auind, în cețuri tot mai mari,
un cântec, o legendă, ca ploaia în omete⁶⁵.

1941: George Drumur: Balada prietenului bucovinean

La poarta unde gândul mamei înnopta,
ca steaua în pădurile de lut – și se lupta
să prindă dintre zări palida frunte
gătită-n fecioria cețelor cărunte –

la poarta unde gândul mamei înnopta
și-n rugi înalte ochi-mi căuta –
m-a-ntâmpinat, lătrându-mă pustiu,
ca de sub lespezi, câinele – târziu.

La poarta unde gândul mamei înnopta,
din anotimpuri câte-o stea cădea
celalt plecase după semnul mâinii
ca să-și regăsească în azur stăpânii.

Crescură în ogradă bălăriile
și nu se mai vedeau copilăriile; –
el singur dintre amintiri mă aștepta

⁶⁵ *Revista Fundațiilor Regale*, Anul VIII, nr. 8-9, 1 august 0 1 septembrie 1941, p. 17

la poarta unde gândul mamei înnopta⁶⁶.

1941: Tudor Arghezi: Cântarea Bucovinei

Adu-ți aminte... Basmul noi l-am trăit.

Un veac de om a trecut și nu am băgat de seamă.

Lucrurile scad și cresc, vremurile s-au mutat, aleargă umbra după umbră și suspinul după suspin. Noi am rămas neschimbați, ca Dragomirna.

Doar cel ce caută-napoi se uimește mereu de aceeași mirare, că fuge iute timpul oamenilor care se iubesc.

Prinși de mâni, de-o viață mergem alături și dragostea pare la început.

*

Cine mi-a spus că omului i se urăște?

Am fost singuratec și nemângâiat că nu știam din ce cuib să te iau. După ce te-am aflat, am străbătut zodiile nedespărțiți. Din munții tăi parc-am plecat aseară.

Codrii veneau cu noi, ne însoțeau apele culcate, țara ta întreagă cu turmele-i de holde și ca niște cirezi cu creștetele la cer.

De jur împrejur, cârjile cu steaguri, cu beteală și panglici ale pământului vostru jucau din foile lungi.

*

Logodna s-a petrecut la scăpătat. Când vreau să mai văd stelele de atunci le găsesc păstrate-n ochii tăi. Curată și neturburată ține logodna, neîntrerupt. Tinerețea gândului e-n toate zilele nouă și gingășia mai proaspătă, pe cât întârziază.

Zilele noastre adună Duminicile din zece mii de ani încă neștirbiți, pe care lumea de-abia le va trăi în timpul ce va să vie, și în toată dimineața și seara basmul începe iarăși.

Câteodată, o lacrimă ascunsă cădea ca un mărgăritar pe împunsătura acului tău. Știam ce vis

te întristează. Durerea ta era din acelea ce nu pot să fie vindecate cu leacuri și descântece obișnuite. Îi trebuiau oaste și săbii, ca suferințelor din veac al Ziditorului de altare și hotare.

Într-o sută de ani din lacrimile tale ai cusut, ac lângă ac, stiharul întreg de mărgăritare, cu care trebuia să te înfățișezi la judecată.

*

Adu-ți aminte ce nu poate să fie uitat, fărâmă a Bucovinei, din care te-am furat și te-am dus departe. Pe sub stejari și brazi, te-am ascuns de ochiul ager al șoimilor puși să te păzească și ți-am mințit cu cântece auzul, ca să n-ajungă până la sufletul său mugetul buciurilor, care ne da de urmă, înfricoșat că poate te-a răpit întunericul din marginile pădurii.

Te-am purtat până la plute și cu plutele devale. Caii ne-au scos în șesul mare, pe Siret. Și nu ne-am mai temut că ne dovedesc ciorile Stăpânirii și rânduiala împărătească înfrântă.

*

Adu-ți aminte... Acolo, dedesubtul sălciei despletite și arțarului, ca un pom de fluturi, ne-am făcut unul altuia spovedania de odihnă, ascultând veșnicia tăcerii dintre râuri. Caii pășteau cu căpăstrul pe coamă, lângă urechile noastre.

Ne-am închipuit, în pădurile, în care se strânge noaptea din lume, ale Moldovei, că eram cei doi singuri oameni dintâi. Mai simțeam încă pipăitul de zămislire îndrăzneț al Celui ce ne-a făcut în zorii zilei și mă supăra plăcut, sub inimă, o coastă. El ne-a lăsat de capul nostru să ne croim drum deosebit.

⁶⁶ *Revista Fundațiilor Regale*, Anul VIII, nr. 8-9, 1 august 0 1 septembrie 1941, p. 18

Adu-ți aminte. Pasărea care s-a scoborât din creangă-n creangă, până deasupra capului nostru, era o vrabie din streășină casei tale. Ți-a spus ceva și i-ai răspuns. Și s-a întors acasă. Cutreierasem peste seminții și tărâmurii, ca soarele după lună, fără să-mi pot potrivi oglindirea înflăcărată în argintia ei oglindire. Am ajuns în piscurile voastre. Luna căutată mă aștepta într-un gorun. Că eram și soare și om, și os și văpaie, în zilele acelea, și ca un copil andru muncit, născut din cremene și nevinovăție.

*

Am poposit în Bucovina ta, între marile cucoane în odăjdii arhieresti, ale ținutului vostru, cucoanele spicului de grâu, și ale cârjilor de păpușoi. Auzindu-vă graiul, parcă scris cu slovă veche, l-am ascultat, ca niște șoapte săpate pe piatră. Netede ca luceafărul vă erau bărbăția și hotărârea.

V-am văzut înălbind inul, depănând cânepa, doborând movila fânului cu furca, adunându-vă turmele cu vorbe de cărturari, stăpânind taurii, strănepoți de zimbru, cu căutătura; femei întregi, ca tulpina subțire și cu sprinceana dreaptă, fecioare tefere, mume neșovăite. Voinicii, puternici și mari, ca lepedea crucilor, înalte, munceau neîncovoiați, răbdând apăsarea și jugul, care nu li s-a putut niciodată ridica până la grumaz.

O sută de ani nu s-a clintit un fir de păr din locul lui și s-au simțit mai străini străinii, în țara înstrăinată. Satele, bălciurile, horele, forfota voastră albă de straie și bundițe domnești i-au învăluit și înecat. Râvnind la fete și soții, ei s-au ales cu junghiul împlântat din aruncătură, unde trebuiește, și au priceput că Bucovina e a voastră fără tovarășie și că nu vă temeți de nici o mânie.

Iar clopotele voastre vioaie i-au făcut să nu dea biruințele uitării.

*

Îți aduci aminte? Mi s-a prins sufletul de zulufii tăi, ca o ceață. Fata cu ochii vineți, sprintenă și căprioară, cu șoldurile drepte în catrință și suman, cu umerii lungi în ie, de flăcău fără mustață, cu glezna de cocor, mi-a ieșit înainte.

Ochii au întrebat-o: „Tu ești aceea, care mă așteptai, făgăduită din neștiut?” și ochii au răspuns: „Eu sunt aceea”.

Mâna ta slabă, de Domniță, cu furca subsuoară, nu se lăsase să fie niciodată apucată și ți-ai uitat-o, dusă la buzele mele. Mirosul ți-era, ca și azi, de foi de nuc și de livadă, și am știut că erai tu.

Uitându-se în mine adânc, privirea ta mi-a spus că-mi ești logodită pe viață, și, răspicat, și pe moarte. Strângerea mâinii a fost un jurământ. La voi jurământul e aspru și este ținut.

Și fusul nu contenise a se învârti. Numai încetinise...

*

Nu m-ai întrebat cine sunt, nici de unde vin. Ai știut în datina sufletului, ceea ce nu se cercetează și nu se învață. O proorocie îți spusese, că o să vie, odată, un călător și că ai să pleci cu el din împărăția blestemată.

Îți aduci aminte. Cum să nu-ți aduci aminte? De treizeci de ani vorbim, ca de o taină mare a noastră, numai de asta, în toate zilele într-un chip. Nu surâzi tu, ca atunci, și acum, când treci de-a fuga, prin ogradă, pe lângă mine, depărtând cu mâinile în coame, țapul, de la lăstari?

*

Ți-aduci aminte... Într-o pășune de-acasă, de la tine. Din cusătura în care înțepai cu firul de mătase ruginie, și s-au mutat degetele de la sine și, dusă cu mintea la zarea rostogolită pe stânci, degetele tale mi-au căutat în păr, aproape adormite. Venea fără voie dezmiardarea maicii tale, cu care aștepai. Am cunoscut atunci că te legaseși în mine și ți-am sărutat călcâiul din iarbă. Se trezea la lumină, alături de el, bumbul galben, în cheotoarea lui de gulere albe, al unei flori de mușetel.

Și din codru, preoții vântului citeau pentru noi molitvele murmurate ale binecuvântării.

Mi-ai povestit, îți aduci aminte, sălbatecă, blajină și cinstită, războiul tău cu împărăția.

Satul tău, despiciat de granița diavolului împărătesc, despărțea surorile, frații și bunicii, unii de alții. De la Ileana la Domnica, la gospodăria de peste drum, legea cotropitorului făcuse două țări. Neamul ți se străduia neputincios, sugrumat pe mijloc de verigi de fier, bătută de-a dreptul pe șale și ferecată cu lanțuri de ocară, în steiul graniței negre. Și chinuitul tău sat de răzeși avea poruncă să nu se miște, să se întoarcă sau să se întindă. Nu era voie să i se audă lanțul.

Pomii tăi rodeau într-altă țară și-n mijlocul bătăturii curmate, sta omul cu pușcă al împărăției, ca să-i plătești coșul cu prune culese din livadă.

Aveai șase ani și erai de-o șchioapă. Treceai cântând peste pârâu, cu o ulcică de smântână. Doi oameni au strigat să stai și te-au pus între puști și te-au dus de vamă. Și era în ajunul învierii.

Ai stat închisă până ce dreptul împăratului a fost plătit, de o sută de ori prețul smântânii. Maică-ta, văduvită de curând, a trebuit să facă repede bani, pe ce putea să prindă. A vândut patru oi și, fiindcă nu s-a ajuns, a vândut și bundița ta de Paști. Și pe când plătea ispravnicului cu pasărea de pradă a semnului de la chipiu răscumpărarea copilei, sunau clopotele ducerii pe giulgiu a Mântuitorului în pământ.

Ți-aduci aminte... Te-ai sculat din iarbă, povestind și cu pumnul strâns te-ai întors către Vamă și ai jurat-o să se prăbușească.

Zimbrul vostru care păzește Putna, ascuns între mănăstiri, e fugărit de câte doi, trei împărați, ca să-l prindă viu și să-l înțepenească. Tu l-ai văzut. Cu coarnele lui de fier clătina granița pe dedesubt, să o răstoarne.

*

Ți-aduci aminte... Fugisem din ținuturile lui și întemeiam amândoi dincoace de munte, departe, în matca de baștină a țării, căsnicie. Îți aduci bine aminte. Nerăbdător de vestea, pe care ți-o aduceam din oștire, te-am strigat de afară, de sub zarzărul din fereastră: „Nevastă, Vama s-a prăbușit!”.

*

Și-ți mai aduci aminte, după ce toate granițele de robie s-au prăvălit?

Ne-am dus în țara ta cu daruri pentru surori și nepoate, și am intrat prin miază-zi. Nu mai era vamă. Dar și satul pierise, de șase ori secerat cu focul și fierul, din două părți.

Șoseaua Sucevei, arată cu plugul, se pierduse în semănături. Primăria și clădirile împăratului intraseră în țărână, ca o îngrășămintă. Intraseră în ea, ca să-i îngrașe cartofii, și împăratul, și împărăția, și pajura cu două pliscuri întoarse, unul în răsărit și altul în apus. Zarea întregă se mișcase din loc și încheieturile nu i se mai cunoșteau.

Am umblat ca niște fugari aiuriți. Nu ne-a venit să ne spunem unul altuia adevărul și ne furișam în de noi. De unde era gospodăria Burzilor și Macaveilor voștri pornea către pădure un cimitir care nu mai fusese. Am pășit printre morminte. Am căutat pe maică-ta Ileana, care cânta frumos, pe Axinia, pe Maranda. Am căutat pe Tecla, pe Minodora, pe Varvara. Ne gândeam fiecare, în sinea lui, să prindem șiragurile de mărgele, aduse de noi, măcar la gâtul crucilor de lemn.

Și nu era nici una la crucile șterse.

Ți-aduci aminte de unchiașul cu pletele albe ? Odihnea la mărunul pădureț, în umbra carului, cu un câine.

– Ia spune, tată, unde-i satul nostru?, l-ai întrebat.

El a făcut un semn cu mâna, careva, undeva, încotro, în lumea cealaltă.

– Satul nostru nu mai este... Dar cine ești Dumneata?, te-a întrebat.

I-ai spus și nu te-a mai cunoscut. Nu-și aducea aminte, îți aduci aminte?

*

Ți-aduci aminte? Ai plâns și m-ai sărutat. Eu eram și satul tău și neamul tău și morții tăi...

Dar satul se înfiripa din nou, într-altă parte, din sămânța satului pierit. La noi acasă, dincoace, acum; copiii tai, caprele, oile, vitele, câinii... Venise Bucovina pe Siret și Prut și Mormântul din Putna, pe care călcase ciubota împărăției, a sălășluit în țara mare. Numai satul vostru n-a mai venit cu ele.

Am scoborât iarăși câmpiile, posomorîți.

*

Dar nu trecuse o viață de fecior și iar a vânat Zimbrul o împărăție și iar au cotropit mormintele veneticii.

Luminile cerului s-au cernit cu zăbranic de sânge.

Au fugit păsările, au gemut pădurile, râurile s-au uscat.

Și iar au plâns ochii tăi de acum treizeci de ani și acum au plâns pe umerii copiilor noștri.

*

Luna Iulie, anul o mie nouă sute patruzeci și unu... Bucură-te, Marie! S-a mai prăbușit Vama, încă o dată⁶⁷.

1941: Mircea Streinul: Odă la Bucovina

Munți glorioși, solemnă furtună, Bucovina
Dragomirnei lumina pe frunte-și adună;
spadă ștefană la șold răscoală plăieșii,
iar fâgii cu cerul pornesc și cu vifore mari;
stelele duc spre septentrion dumbrăveanul chiot
și flamura Putnei; germană lespede viperele
zdrobește sub rozele aurore ale cerului nordic.

Pas liberator; cadență generatoare; oștenii
duc în suflet cântec și soare; Dumnezeu
semn le-a ales steaua cea mai frumoasă:
înainte!

Mi-e inima în Bucovina, plaiul de albe miorițe;
iarăși limpede-i lumina turlilor de Sucevițe;
pajurile regești apă vie poartă-n pliscul de aur;
freamătă bourul înaltelor steiuri; legende
brumează pe nouri; istorie, drumul tău e mersul
oștenilor; pace se-așterne; țăranul uneltele-și
scoate, vrednice mâini se roagă de bună ispravă.

Văd în zilele viitoare plugurile multe
cum vor scrie-n țărână viața grâielor unduitoare,
sterpele miriști belșug vor naște și, toamna,
în largile ogrăzi va crește văpaia bogatelor roade;
Prutul va duce la vale pădurile Vijniței
pe verzi le valuri; Dumnezeu va lua luceafărul,

⁶⁷ *Revista Fundațiilor Regale*, Anul VIII, 1 august – 1 septembrie 1941, Nr. 8-9, *Basarabia și Bucovina / Omagiu / Mareșalului I. Antonescu*, București 1941, pp. 338-343

dăruindu-l ciobanilor vrednici de dalbii miori
și marea frăție cu fagii pădurii și cerul.

Tinerii cărturari vor strânge-n sufletul lor
zborul înaltelor pajeri muntene,
în cărți va sta semn lângă semn întreaga Bucovină,
visul lângă faptă, sufletul la icoane.

Bufnița înțelepciunii și mirtul poetului –
heraldica sufletului nostru; nu râvnim cununa
de lauri, dar ni-e dragă sulcina Cuciurului-Mare,
poezia noastră să fie câmpie, pădure și slavă,
biserica unde-a trecut Eminescu.

Bucovină, pământ de țărani și poeți!⁶⁸.

1942: George Voevidca: Catedrala din Cernăuți

...sub robie

În neguri se topi cer de mătasă.
Ca orbul – Cernăuții-și caută zarea.
Și tot mai neagră crește depărtarea.
Cumplit călcâi ca lespedeas apasă.

Stă-naltă-a Domnului tăcută Casă.
Murmură-n Naos rugi, ca-n scoică marea.
Și grea, de sus, mereu mai grea-nnoptarea
ca o-nclinare-a bolților se lasă.

Nici glas pios slăvind Atotputerea.
Nici pas sfios de credincios... În umbră,
Mântuitoru-și rabdă-ngenunchierea.

Arare, roșii zori prin pâcla sumbră
în Sfânta Sfintelor se varsă sânge
Și-atunci Cupola-n lungi ecouri plânge.

... dezrobită

Mânia Domnului urni furtună:
bezna crăpă – cea de păcate plină.
Vii, zorile (ce-au trebuit să vină)

⁶⁸ *Revista Fundațiilor Regale*, Anul VIII, 1 august – 1 septembrie 1941, Nr. 8-9, *Basarabia și Bucovina / Omagiu / Mareșalului I. Antonescu*, București 1941, pp. 437. 438

întind iar Cernăuților cunună.

Lung, Catedrala sună și răsună;
mai sus își 'nalță-arcadele-n lumină;
cu toate clopotele ei se-nchină
că Dumnezeu din pulbere-o adună.

Și clopotele ei se-nchină
și cântă Slavei Noua Cruciată.
Și-aleargă clopotele zarea-afundă...

Și turlele – când conțenesc să bată –
așteaptă clopotele să răspundă
din Moscova spre rugă-ngenunchiată⁶⁹.

1942: Teofil Lianu: În Țara Fagilor

I.

Turn înalt, cetate naltă,
Mici creneluri, porți de fier.
Luna urcă-ncet pe cer
De pe lumea ceealaltă.

Somnul din chenar desprinde
Vremuri mari și chipuri vechi...
Toate sună prin urechi:
Arme, care cu merinde,

Tropote de cai în goană,
Suliți, flamuri, cum stă scris...
Domnul le privește-n vis
Și se-ncruntă din icoană.

II.

Zile trec și nici o știre
Nu s-arată din război.
Psalmi ca fagurii de moi
Doamna murmură-n psaltire.

De sub candela ușoară
Pe covorul somnului,
Umbra Maicii Domnului
În odaie se coboară

⁶⁹ *Revista Bucovinei*, nr. 11/1942, p. 427

Clopot lin în dungă bate
Sub un vânăț minutar
Și frunzișul toamnei, rar,
Sună-n crengi singurătate⁷⁰.

1942: Dragoș Vicol: Colind întârziat

Lerui Doamne lerui ler
sună-n inimă lumină,
iar pe țarină străină
numai bubuit de fier...

Cling de dor bucovinean
lângă turlă de argea,
să-mi aprinzi și mie-o stea
la icoană de făgan...

Să-mi colinzi și mie-n sat
la fereastra cu cărți multe:
or veni ca să te-asculte
versurile ce le-am lăsat

și-o să vie fata cu
ochi de cer și gând de nalbă
fruntea dragă, fruntea albă
ca să i-o săruți și tu...

Lerui Doamne lerui ler,
spune-i mamii că de mor
să stea seara în pridvor
să grăiesc cu ea din cer...⁷¹

1942: A. Bogaci: Ițcani

O uliță îngustă cu fete, praf și gropi,
îmi iese înainte cu fum și case mici,
străină și mai mică în ochii mei miopi,
de-mi pare că-s Guliver în țara cu pitici.

Toloaca unde am purtat războaie-n miniatură
– maidan pustiu – m-așteaptă din alte vremi să viu

⁷⁰ *Revista Bucovinei*, nr. 2/1942, p. 41

⁷¹ *Revista Bucovinei*, Nr. 7, Anul I, Cernăuți, iulie 1942, p. 301

cu calul de căpăstru pe-un hat de arătură,
cu cărțile subsuoară, desculț și cafeniu.

Sat negru ca o mină cu gară și depou
unde-am clădit în bahnă palate cu minciuni,
în liniștea înaltă mai stăruie-un ecou,
din prima mea scrisoare și visul cu minuni⁷².

1942: Nicolae Istrati: La noi, în Bucovina

La noi, în Bucovina, încărunțit-au fagii!
La Putna și Suceava dorm somn de veghe magii.
La noi, în Bucovina, stejarii se închină
Și bat metanii ulmii cu frunțile-n lumină.

Și primăvara-i parcă mai fragedă-n șuviță,
E mai nostalgic cerul ca ochii de crăiță.
Pe jilțuri noi de seară stau sfetnici în ceardac
Și-i strânsă noaptea toată-ntr-un singur comănac.

Se-aprind sfioase candelii, la noi, în Bucovina,
Și cântă dorulene cu părul ca sulcina.
Flăcării cu zăbune și brâie-n șase ițe,
Se-ntorc cu-amurgu-n plete din deal cu romanițe.

La noi, în Bucovina, și hora e vioaie!
Ciobanii toți zic jalbe pe frunzele de toaie.
Doinitul lor se duce cu vântul hăt-departe
Și plânge toamnă-n cnejii de dincolo de moarte!⁷³

1943: George Antonescu: Înstrăinare

Bucovina, 1940/41

Departe, drum de dor și dealuri sure,
rumânul îi sărac... n-are mălai, nici cruce!...
Nu-i Vodă Ștefan, bunul, să se-ndure
de viața asta grea de șerb ce-o duce...

Copiii nu zâmbesc, nici nu se joacă,
nu zburdă mieii cu mioarele...

⁷² *Revista Bucovinei*, nr. 6/1942, p. 264

⁷³ *Almanahul ziarelor Bucovina și Basarabia 1943*, București 1942, p. 228

N-auzi, a rugă, clopote nici toacă
și parcă nu lucește soarele...

Trenuri de nădejdi s-au dus peste hotar...
Ci-n străinime doina încă n-a murit!
Din trupurile străbune grâne cui răsar?
Cireșii-n primăvară cui au înflorit?!...⁷⁴

1943: Dragoș Vitencu: Peisaj bucovinean

Dumnezeu a netezit dealurile cu mâna
ca să le apropie de sufletul omului.
Sub brazde, mana pământului și-a deschis vâna
și urcă-n văzduh prin rădăcinile pomului.

Pe lanuri, soarele dulce și galben ca mierea
s-adună în slove ce iscă legenda așa:
„În satul acesta-au trăit Adam cu muierea
și urma le-o poartă-un fânaț necosit, undeva...”⁷⁵

1943: B. Frunte: Frescă bucovineană

Colinele bucovinene
Arcuiesc în zare ca niște sprâncene;
Cerul se odihnește peste brazi și fragi
Iar stelele toate răsar pentru magi...

Casele albe ca smântâna
Stau îmbrobodite ca femeile și fetele mari,
Care duminica și sărbătorile fac cu mâna
La toate trenurile încărcate cu militari.

(Câte priviri obraznice nu dezbracă
Bundițele mițoase de peste ie,
Sub care stau gata de joacă
Iepurii sânilor ca-ntr-o colivie!).

Pentru călătorul înfometat
Aici pâinea dragostei se coace
Ca într-un cuptor fermecat,
Iar pentru sete

⁷⁴ *Revista Bucovinei*, Nr. 1, Anul II, Cernăuți, ianuarie 1943, p. 16

⁷⁵ *Revista Bucovinei*, Nr. 1, Anul II, Cernăuți, ianuarie 1943, p. 16

Izvoarele albastre curg în ochii de fete;
Privirea lor din depărtări amețitoare
Toarnă oricui pe inimă răcoare.

Peste umeri ca o lavalieră ți se așterne seninul...
Și butoaiele amintirii își tulbură vinul;
Mestecenii ca niște lumânări
Ard lumină albă pe cărări...
Vatra cerului cu stele
Pare o cunună de busuioc și uscățele
Pentru luna bucovineană
Agățată de bolta ca o icoană.

Vorbele oamenilor de aici sunt late și clare
Ca și chimirul cu care se încing
Și inima lor e largă și deschisă cât o zare...

Aici, în Bucovina, luceferii niciodată nu se sting!...⁷⁶

1943: George Voevidca: Bucovina

Zidită toată din aur și vreamăt,
în milenare stânci și-a spart izvoare.
În vifor, fier și sărbătoare-n soare,
ca din străfund de veacuri vuie cheamăt.

Restriști băură mucenicu-i geamăt.
Biserici spun izbânzi nemuritoare.
Pe plaiul ei, ca-n vremi băsmuitoare,
cresc Feți-Frumoși din lacrimi și neteamăt.

Latina criță și dârzenia Dacă
le-ngemână, creștină, aci, Lumina.
Sus, Crucea luce cremene posacă.

Aduce Crucea gloria, deplina...
Slăvita Țară-n purpură se-mbracă.
Se-nalță-n Nord, coroană, Bucovina⁷⁷.

⁷⁶ *Bucovina literară*, No. 82, Anul III, duminică 26 decembrie 1943, p. 5

⁷⁷ *Revista Bucovinei*, nr. 5/1943, p. 227

1943: Iulian Vesper: Bucovina

Înflorești din sângele nostru, înălțată pe scut,
Țară a maicii mele, pământ milostiv,
Fii luminată acolo, la marginea munților
Unde te-a mângâiat tinerețea mea, unde te-am cunoscut,
Povestind codrilor, fraților mei,
Legende fără început.

Încă nu vă înălțați la Cer, coline pașnice,
Mai arde flacăra vieții pe înălțimi.
Ce-am învățat din înaltele biserici
Trăiește-n noi și ce-am deprins din școli.
Grădini crescut-au și privim spre tine
Din largile ogoare ce-ai brăzdat în suflet,
Căci taina ți-i pe buzele noastre
Văzduhul tău de pretutindeni ne soarbe.
Îți simțim brațele de brazi și pământ
Cum ne caută prin întunecimi, oarbe.

Aici suntem, maică a lutului din noi, Bucovină umbroasă,
Rugându-ne printre mănăstiri și fantome
Morminte vechi, pistoluri răsar din ruini, glasuri ne strigă:
Aici suntem; nu v-am părăsit palizi arcași
Aici, cu iubirea ta între noi,
Umilindu-ne pentru slava ce-a fost, pentru moartea de azi,
Pentru luminile ce vor să vie.
Trudiți de durerile tale, înseninați de nădejdi,
Îți ridicăm turle de vis în vecie⁷⁸.

1943: Leon Șandru Humoreanu: La Voroneț

Prin luminișuri de brădet înalt
Simt veacurile lângă trupul meu
Precum un cruciat pe Dumnezeu
Când și-a crestat simbolul în bazalt.

La rădăcina anilor ascult
Culcat o clipă-n cetină de brad
Cum cântă heruvimii peste vad,
La deal de mănăstire un imn de demult.

În leagănul frunzelor tresar,

⁷⁸ *Dacia Rediviva*, nr. 3, anul III, 1943, p. 3

Cenușa spadelor îmi stă sub cap.
De taina ceasului nu pot să scap.
Îngenunchez cu fața la altar.

Fiorii liniștii de la izvor
Strâng sufletul în crustă de oțel.
Nu-ncepe toată rugăciunea-n el.
Trecutul stă-ntr-o carte în pridvor⁷⁹.

1943: Adelina Cârdei: La Putna

Sub scutul vremii aspre își scutură hodina
Îngândurate slove din file de hrisov,
Se plimbă fără urme, melodică, lumina
De-amurguri sângerate și infinituri mov.

Prin ierburi adormite în smirnele de munte
Pornesc molcom colindul și creierii boemi,
În zare munții pașnici cu crestele cărunte
Și luna, luna plină ce-alună prin vremi.

Cu palmele-n spre stele ca să culeagă șoapte
Pe vârful se înalță copacii trubaduri.
Adie dinspre coastă parfum de mure coapte
Și rățăcesc balade sub streșini de păduri.

1943: Dimitrie Loghin: Seară în turnul Neboise

Moluz cu stropi de sânge muiat în veac trecut.
Cetatea spre Suceava și-arată sânul veșted,
Doar ploaia-i paște fruntea – un corn prin ani căzut
Un bour de la poară îi plânge urma-n creștet⁸⁰.

1944: Paul Sterian: Voroneț

Pe sub a streșinii cojoacă
Ascunzi icoane ce se joacă;

⁷⁹ *Revista Bucovinei*, nr. 8/1943, p. 402

⁸⁰ *Revista Bucovinei*, nr. 9/1943, p. 429

La pasul tău, prin lan de grâu,
Mioarele îți sar din brâu.

În bătă stai – în contrafort –
Păzind martirii de duh mort,
Tu, baci de sfinți și-anahoreți,
Prea fericite Voroneț!

Cu-nflorituri de arnăut
Credința zeghe ți-a crescut,
Iar florile de luna mai

Pe tine scriu și în câmpie
A tainelor caligrafie,
Judecată: Iad și Rai⁸¹.

1944: George Drumur: Întomnări bucovinene

Au întomnat miresmele în Bucovina
și heruvimii Dragomirnei și gorunii;
fântânile coboară, ocolind colina,
fuioarele de ceață-n streșinile prunii...

De lângă strune s-au desprins în vagi stihii
tristețile acelor oameni, de atunci,
alătura de inimă și lângă prunci
pe care foamea albă i-a făcut stafii.

Lângă tulpini de stele nimeni nu-i la pândă,
toți arborii au căzut în cețuri de furtună,
nici coarnele de cerb nu are cin' să vândă
și stau așa, ca anii; nimeni nu-i adună.

În Bucovina totul se întunecă,
dumbrăvile culorilor rodese încet,
numai Voievodul de la Putna spune că
arzândeale dureri au gură de profet...⁸²

⁸¹ *Bucovina literară*, No. 91, Anul IV, duminică 27 februarie 1944, p. 7

⁸² *Revista Bucovinei*, nr. 9-10/1944, p. 297

1944: George Todoran: Bucovineană

Stă gândul lângă seară adunat
cu ferestrele deschise peste ape
lumini ținând sub cerul înnorat.

Dureros în noapte bate, bate
vântul de refugiu greu în geam
vise – frunze-n primăvară scuturate

și pe drumuri cu privirea stană
vine-n cântec țara fagilor, vecină
cu tristețile și lacrima-ardeleană.

Frunzuliță verde, verde și uscată,
stă gândul iară lângă seară adunat
cu poeți bucovineni în prietenie roată⁸³.

1944: Neculai Tăutu: Prietene Cernăuți

Un poet uitat la răscruci de drumuri și stele,
Cernăuți, prietene vechi al nopților mele,
Trupul tău de piatră l-am sărutat de-atâtea ori
Când ne uitase pe rând aici cârdurile de cocori.

Eram după prima iubire într-o noapte cu vânt, ceață și ploaie
Miroseam a vânt când l-ai cunoscut pe Tăutu Nicolae,
M-ai invitat în grădina ta amiră ca-ntr-o odaie.
Eram flămând, dar tu n-aveai decât vânt, ceață și ploaie.

Oamenii nu mai aveau pentru mine nici un cuvânt;
Tu mi-ai dat tot ce aveai: ploaie, ceață și vânt,
Eu ți-am întins, prieten, ultimul pahar cu vin
Și de-atunci știu că nu mai sunt atât de străin.

Ți-aduci aminte de-o noapte de iarnă pustie
Când albele tale case lunecau în sicrie
De nunți am adus vinul cel tare să-nșele
Și-am băut pentru fiecare mort din ele,

Mâine vei fi singur să bei mai departe,
Eu voi fi uitat, un nume vechi pe-o carte,
Dar când va fi o altă toamnă cu vânt, ceață și ploaie

⁸³ *Revista Bucovinei*, Nr. 7, Anul III, Cernăuți-Timișoara, iulie 1944, p. 235

Să-ți mai aduci aminte de Tăutu Nicolae⁸⁴.

1944: Dragoș Vicol: Biserică pentru lacrimile mamei

Iar te-aud
trecând prin frunzișul grădinii, ud
de lacrimile curse pentru mine...
mamă, tu nu știi pe unde inima mea
crește ca o floare însângerată sub stea;
nu știi pe unde ascult visurile și zvonul
sângelui pe care mi l-ai dat:
câte drumuri bat
niciunul nu mă-ndreaptă către tine...

... Aici lângă rariște de molid pădurean
am început să zidesc cu sufletul și soarele
biserică mică: turlă-i pun gând și alean;
pridvor: seara-nstelată și izvoarele.
Și-am să tencuiesc în catapiteazmă
chiotul meu după tine, mireasmă
de câmp, câmp înflorit, volovățean...
Iar în altar: steaua mea de zodie
s-o poți mângâia cu mâna ca pe-o rodie...
Pentru lacrimile tale zidesc biserică, mamă
cu ochii albaștri ca ai Mariei Fecioare,
să-mi găsești aici printre frunze și izvoare
inima prinsă-n lumini ca-ntr-o ramă...

Sfințește cu zâmbet biserica, mamă...⁸⁵

1944: George Todoran: Bucovineană

Stă gândul lângă seară adunat,
Cu ferestrele deschise peste ape,
Lumini ținând sub cerul înnorat.

Dureros în noapte bate, bate.
Vântul de refugiu greu în geam
Vise – frunze-n primăvară scuturate.

Și pe drumuri cu privirea stană,

⁸⁴ *Revista Bucovinei*, nr. 7/1944, p. 251

⁸⁵ *Revista Bucovinei*, nr. 11-12/1944, p. 349

Vine-n cântec țara fagilor, vecină
Cu tristețile și lacrima-ardeleană.

Frunzuliță verde, verde și uscată.
Stă gândul iară lângă seară adunat
Cu poeți bucovineni în prietenie roată⁸⁶.

1954: Vasile Posteucă: Bucovina

Bucovină, Bucovină,
Plai de basme și de stele,
Te-a scris dorul cu lumină
Pe cerul inimii mele...

Cu penel de vis subțire
Crești în patru zări: grădină,
Prag sfințit de mănăstire,
Bucovină, Bucovină...

Mă adun în amintire
Și te-aud plângând străină
Până-n stepele sibire,
Bucovină, Bucovină...

Buga de la Putna sună
De străbate tot norodul;
Geme-n cripta lui străbună
Domnul Ștefan Voievodul...

De când rușii te prădară
N-avem soare, nici hodină,
Fără tine n-avem țară,
Bucovină, Bucovină...

Când întindem hora mare
Să le fie de pomină
Din hotare în hotare,
Bucovină, Bucovină?...⁸⁷

⁸⁶ *Revista Bucovinei*, Nr. 7, Anul III, Cernăuți-Timișoara iulie 1944, p. 235

⁸⁷ Posteucă, Vasile, *Poeme fără țară*, Editura „Carpații” din Madrid, 1954, p. 15

1954: Vasile Posteucă: Pentru Bucovina

Când s-o desface-n șesuri primăvara
Și s-or îmbrobodi cu floare prunii,
Când vor scânci prelung sub zări lăstunii,
Să știi că-s cei pribegi, strigându-și Țara...

Și să-nțelegi. Voi fi și eu sub zare,
Descătușat de zbuciumări și lut,
Întors, copilăria să-mi sărut,
Pământul Țării chiotind de floare.

Voi bate-ncet cărări și dragi poiene
Cântând cu ierburile-nalte-n glas,
Cu morții care-n urmă mi-au rămas,
Cu lacrimile dogorite-n gene.

Și-or scutura corolele rotunde
Parfumul tânăr ca-ntr-un vechi poem,
Din nou te voi striga, dar ca-n blestem,
Mereu departe, nu-mi vei mai răspunde.

Și-atunci strângând pământul în neștire
La pieptul ierburilor crude,
Voi învăța că Dumnezeu n-aude
Strigoii blestemați cu ne-mplinire⁸⁸.

1970: Constantin Ștefuriuc: Țara de Sus

Cerbii s-apeacă să bea
Lumina din ochii sfinților –
Lacrimă de cer, lacrimă de stea
Plânsă la bucuria părinților.

Munții se smulg din Lună
Să intre în vară cu păsări în sân.
Soarele trece prin pâinea
Nunților care vin.

Iată calul lui Ștefan cel Mare –
Arde dealul sub galopul lui.
Luăm pământ din lumină, apă din fluier
Și facem statui⁸⁹.

⁸⁸ Posteucă, Vasile, *Poeme fără țară*, Editura „Carpații” din Madrid, 1954, p. 118

1975: Constantin Ștefuriuc: La Udești

Lui Eusebiu Camilar

Satul venea cu gura-n ulcioare
Să spună că-l doare, că-l doare
Luna trecută prin bucium de ape
Și cerul departe, aproape.

Mere de lut, mere de lut
Și-o toamnă de vulpi în văpaie,
Ce rău m-a durut, ce rău ne-a durut,
Copacii a rugă se-ndoaie.

Soarele bate-n mesteceni,
Trist se-nfășoară pe fete frumoase,
Cerului-i picură lacrimi
Pe-o casă de lut și de oase⁹⁰.

1975: Constantin Ștefuriuc: Suceava

Aici mă știu și pasăre și râu,
Melancolii de aur, de senin
Îngroapă caii de lumină-n grâu
Și cina voievodului în vin.

Pământ frumos ca fața unei pâini,
Suceava zic și cerul înflorește,
În preacurate, cântătoare mâini
Femeia-i de lumină și rodește⁹¹.

⁸⁹ Ștefuriuc, Constantin, *Pe o vârstă de băiat*, Editura „Eminescu” 1970, apud *Cineva mi-a împușcat sufletul*, Suceava 2004, p. 30

⁹⁰ Ștefuriuc, Constantin, *Aripa mea de soare*, Editura „Junimea” 1975, apud *Cineva mi-a împușcat sufletul*, Suceava 2004, p. 61

⁹¹ Ștefuriuc, Constantin, *Aripa mea de soare*, Editura „Junimea” 1975, apud *Cineva mi-a împușcat sufletul*, Suceava 2004, p. 62

1978: Roman Istrati: Țară de Sus

țară de sus, numai în sus ridici
numele tău, istorie străveche
Carpații sunt eroi și mucenici
și sunt Carpați ce nu mai au pereche.

Aurul cald și mugurii cărunți
sunt mari săgeți la frunte luminându-ți
îți suntem fii cum alții nu mai sunt
iar tu ne ești părinte bun la rându-ți.

Ctitor de fapte ești și bărbăție
și ctitor împlinirilor de mâine
te-au apărat în timpurile vitregi
mirosul de rășină și de pâine.

țară de sus, fecior curat și mândru
de-un neam cu toți feciorii și de-o fire
te prinzi în hora sfântă, românească
în hora ce se cheamă nemurire⁹².

1978: Ion Drăgușanul: În Bucovina

și vânători de zimbri mai tropotesc prin piatră
cu tăpile desculțe desferecând lumina,
în lemnul de sub obcini un corn de vânătoare
măsoară anotimpul târziu în Bucovina,
și eu îmi pun pe masă un verb cu nări flămânde
ca să cuprindă spațiul din jur și să-l frământa
când zidurile mele cu vânători de zimbri
din colbuite pagini se pregătesc să cânte:

și vânători de zimbri mai poposesc în mine
doar fluierând frunzișul sălbatec printre brazi
când pregătesc poemul cu palmele și dalta
cioplindu-l în substanța prezentului, în azi,
și când ca o sămânță îmi mai descopăr vârsta
în spunere firească, în poezie gravă,
când știu că o să vindec zăpezile cu pleoapa
ca să-mi găsesc odihna în palma ta, Suceavă:

când știu că sunt un cântec dezlănțuit, când știu,
că o să vindec veacul cu ierburi de acasă,

⁹² Istrati, Romeo, *Miezul adânc*, Editura „Eminescu”, București 1978

doi voi nu știți, prieteni, că-n fiecare noapte
eu mai invit legende și basmele la masă,
doar voi nu știți, prieteni, prin carnea mea cum trec
năprasnice galopuri de cai și de lumină,
eu sunt contemporanul din voi și vă aștept
în mărul meu de aur, superba Bucovină.

1983: Constantin Ștefuriuc: Voronețul înlăcrimat

„Zi-mi ce frunză bate
Vântul când nu bate”

Patimă, zbucium
Împac moartea cu Voronețul înlăcrimat
Cu tristețea de a fi om
Și nu pasăre

La o comandă numai de inima mea știută
Fluturii intră în Lună
Este ora opt seara
Fluturii ies la plimbare
Cu o rană ușoară
De îndrăgostiți începători
În zori
Vor fi multe femei mușcate
Cu aripi incendiate
De băieții-fluturi de aseară.
Duhul luminii țipă să piară⁹³.

1985: Constantin Ștefuriuc: La Putna

La Putna, Luna-i clopot de pământ
Și Voievodu-i dus în ceruri, la arat
Când tinerii plăieși mai sunt
Mestecenii cu trupul lor curat.

La Putna, arde-o apă de candoare
Și norii sunt mari fluturi de argint
Sunt trist de frumusețe și mă doare
Osul de Domn ce crește sub pământ⁹⁴.

⁹³ Ștefuriuc, Constantin, *Frumosul în piele de tigru*, Editura „Cartea Românească” 1983, apud *Cineva mi-a împușcat sufletul*, Suceava 2004, p. 146

1985: Constantin Ștefuriuc: Inimă pentru Voroneț

Dacă voi supraviețui acestei melancolii
Mă fac inimă pentru Voroneț
Vreau să-i îngheț
Pe păcătoșii iubirilor decente

Pentru iubita mea,
Frumoasă ca o smintită,
Am pregătit o noapte mustind de dorințe
Până când păsările vor trece în lucruri
Și stelele-n ființe.

Dar n-am spus nimic despre cei buni,
Celor buni le voi da trup de păstrāv
Să poată fugi din calea apei⁹⁵.

1996: Clement Antonovici: Rapsodia Bucovinei

Pe meleagul ăsta sfânt
Orice dor s-alină,
Rai de cântec pe pământ,
Mamă Bucovină!

Jumătate, Țara mea,
Încă ești străină –
Și de-atâta viață grea
Fruntea ți se-nclină...

De la brazi am prins să-nvăț
Graiul suferinței...
Dorm pe veci la Volovăț
Moșii-mi și părinții...

Munții-și scaldă în zenit
Fruntea de zăpadă;
Între brazi s-a zămislit
Veșnica baladă.

⁹⁴ Ștefuriuc, Constantin, *Singurătatea de după dragoste*, Editura „Junimea” 1985, apud *Cineva mi-a împușcat sufletul*, Suceava 2004, p. 175

⁹⁵ Ștefuriuc, Constantin, *Singurătatea de după dragoste*, Editura „Junimea” 1985, apud *Cineva mi-a împușcat sufletul*, Suceava 2004, p. 193

În tăceri de mănăstiri
Odihnesc voievozii;
Îmbrăcați ca niște miri,
Îi slăvesc rapsozii.

În bătrân letopiseț
S-a-nchegat icoana;
S-a-nfrățit la Voroneț
Cerul cu poiana...

Brazii drepți rășini fierbinți
Picură din geană;
Și mă ninge cu dorinți
Glas de Cosânzeană...

Alte ziduri ca-n povești
Meșterii ridică.
Seara, clopote domnești
Liniștea despică.

Parcă din legendă scoși
Pentr-un cânt anume,
Oameni ca aici frumoși
Rar mai sunt în lume!

Cu puteri urieșești
Zborul se desface;
Plaiurile strămoșești
Vor rodi în pace.

Râde soarele-n amiazi
Să rodească lutul;
Tot ce crește-aicea azi
Cântă cu trecutul.

Mult îmi place să-ți ascult
Cântecele line!
Nimeni n-a-ndrăgit mai mult
Blândește-ți opchine!

De prin munți și de prin văi
Visele se-adună...
Mamă, toți feciorii tăi
Fie împreună!

Frumusețile rămân
Cântec în lumină.
Te cuprind cu drag la sân,

Mamă Bucovină!⁹⁶

1996: Rose Ausländer: Bucovina I (Bukowina I)

Verde mamă
Bucovină
cu fluturi în plete

spune soarele
zeamă de harbuz roșu
lapte alb de cucuruz
eu le-am făcut dulci

Conuri de brad liliachii
Păsări cu aripi de văzduh și frunziș

Spinarea Carpaților
părintească
te cheamă să-i stai
în cârcă

Patru graiuri
în patru cântări
Oameni
ce se-nțeleg⁹⁷

1996: Rose Ausländer: Bucovina II (Bukowina II)

Ținut ce m-a
întruchipat

cu brațe de ape
plete de păduri
culmi cu afine
de miere neagră

Cântări înfrățite
în patru graiuri
sub dezbinat vremei

Nestăpâniți

⁹⁶ Rachieru, Adrian Dinu, *Poezi din Bucovina*, Editura „Helicon” Timișoara, 1996, pp. 37-39

⁹⁷ Rachieru, Adrian Dinu, *Poezi din Bucovina*, Editura „Helicon” Timișoara, 1996, pp. 44, 45

năboiesc anii
la malul surpat⁹⁸

1996: Arcadie Arbore: Mater Dolorosa

Te mai gândești, tu, mamă a durerii,
La fiul tău, în lume pribegind,
La hanuri triste, noaptea, poposind,
Și bând, mâhnit, la mesele tăcerii?

Îți amintești, poate, de-un vechi colind,
Cântat, demult, sub steaua serii,
Când tatăl mai trăia și merii
Cădeau, din somn livezile trezind?

O, părul tău cum se făcu de fum,
Cel care-a fost, odată, de lumină,
Când, tânără treceai, cântând, pe drum!

Azi, tot mai rar, făptura ta puțină,
Spre poartă-ți porți și palma pui
La ochi, și-aștepti cei duși să vină...⁹⁹

2020: Ion Drăgușanul: În raiul tău cel veșnic, Bucovina

aștept ninsoarea ce va fi să vină
sub care vor cânta niște țărani
ce-ngenunchează încă și se-nchină
pe sub fereastra casei, Bucovina,
ca să-ți ureze ție la mulți ani:
în cântul lor mi-i sufletul pe cruce
străjer al ancestralelor ferești
și-nchinător ninsorii ce se duce
ca să deschidă calea ce străluce
în Bucovina veșnicei povești

și-aud adânc cum freamătă lumina
prin pietrele cetății de pe deal
de câte ori mai ninge-n Bucovina
și se-nfășoară-n liniște divină
tentație spre spațiul ideal

⁹⁸ Rachieru, Adrian Dinu, *Poezi din Bucovina*, Editura „Helicon” Timișoara, 1996, p. 45

⁹⁹ Rachieru, Adrian Dinu, *Poezi din Bucovina*, Editura „Helicon” Timișoara, 1996, p. 49

în care lumânările de ceară
înfipte-n ceruri pâlpâie discret
călăuzind spre altă primăvară
același neam ce-a rătăcit prin țară
destinul de nefericit poet,

iar sus în ceruri rânduri, rânduri sfinte
din veghea lor drept cântec ne-or desprinde
căci fac popas părinții în părinte
să-ncredințeze legile lor sfinte
când vor veni din veac să ne colinde,
deja-i aud cum cântă leri-i ler
căci legea-i lege pururea senină
și-i văd ninsoare coborând din cer
ca să dureze cosmicul mister
în raiul tău cel veșnic, Bucovina

Cuprins

„Munți glorioși, solemnă furtună, Bucovina” – 2

- 1848:** Gheorghe Sion: Adio la Bucovina – 5
1865: Vasile Alecsandri: Bucovina – 7
1866: Mihai Eminescu: La mormântul lui Arune Pumnul – 8
1866: Mihai Eminescu: La Bucovina – 10
1869: Dimitrie Petrino: Hora Bucovinei – 11
1870: Nicolae Scheletti: Adunarea în Suceava – 11
1871: Mihai Eminescu: La Putna – 13
1871: V. German Pop: Umbrei lui Ștefan cel Mare – 17
1875: Dimitrie Petrino: Adio Bucovinei – 18
1875: Vasile Alecsandri: Răpirea Bucovinei – 20
1875: Ciprian Porumbescu: Salut Arboroasei – 24
1875: Ghimpele: Trecutul și prezentul – 24
1875: Stan Molna: Odă la răpirea Bucovinei – 26
1876: Ciprian Porumbescu: Altarul Mănăstirii Putna – 27
1882: Ciprian Porumbescu: Codrul Bucovinei – 28
1886: T. Robeanu: Voievodul – 29
1886: Mihai Eminescu: Doina – 29
1887: T. Robeanu: Cântec vechi – 30
1890: Adrian Forgaci: Ciobanul – 31
1890: Adrian Forgaci: Cozminul – 32
1891: T. Robeanu: În bolta de la „Craiu Negru” – 33
1894: Constantin Berariu: Buga – 34
1894: T. Robeanu: Nuvelă la Castel – 35
1899: Duiliu Zamfirescu: Bucovina – 38
1903: George Coșbuc: Mortul de la Putna – 39
1904: George Coșbuc: Ștefan Vodă – 41

- 1904: Octavian Goga: De la noi – 42
- 1904: Vasile Bumbac: Odă Eroului Ștefan cel Mare și Sfânt – 43
- 1904: Alexandru I. Naum: Imn lui Ștefan cel Mare – 44
- 1904: A. Mîndru: Mănăstirea Putna – 45
- 1904: Dimitrie Nanu: Imn lui Ștefan – 46
- 1904: Corneliu Moldovanu: La mănăstirea Putna – 46
- 1906: Gavril Rotică: Ruga răzeșilor de peste Prut – 49
- 1906: Gavril Rotică: Femeilor române de la noi – 50
- 1907: Vasile Huțan: Răzeșii – 52
- 1907: Vasile Huțan: Sătenii – 53
- 1908: Alexandru Vlahuță: Dreptate – 54
- 1909: Nicolae Vulovici: Oștenilor din Regimentul 16 de Suceava – 55
- 1912: Panait Cerna: Spre Bucovina – 56
- 1918: Vasile Tomuț: Versul Bucovinei – 56
- 1925: Vasile Gherasim: Imnul Arcașilor – 58
- 1933: Teofil Lianu: În mănăstirea Sucevița – 58
- 1936: Bojena Fmaria de Verny: România, țară binecuvântată – 59
- 1940: Nicolae Vulovici: Bucovină, Bucovină... – 61
- 1940: Mircea Streinul: Călătoria cea mare – 62
- 1941: Teofil Lianu: Boian – 62
- 1941: George Drumur: Umbrele copilăriei peste Mănăstirea Horecea – 64
- 1941: George Drumur: Balada prietenului bucovinean – 64
- 1941: Tudor Arghezi: Cântarea Bucovinei – 65
- 1941: Mircea Streinul: Odă la Bucovina – 68
- 1942: George Voevidca: Catedrala din Cernăuți – 69
- 1942: Teofil Lianu: În Țara Fagilor – 70
- 1942: Dragoș Vicol: Colind întârziat – 71
- 1942: A. Bogaci: Ițcani – 71
- 1942: Nicolae Istrati: La noi, în Bucovina – 72
- 1943: George Antonescu: Înstrăinare – 72
- 1943: Dragoș Vitencu: Peisaj bucovinean – 73
- 1943: B. Frunte: Frescă bucovineană – 73
- 1943: George Voevidca: Bucovina – 74
- 1943: Iulian Vesper: Bucovina – 75
- 1943: Leon Șandru Humoreanu: La Voroneț – 75
- 1943: Adelina Cârdei: La Putna – 76
- 1943: Dimitrie Loghin: Seară în turnul Neboise – 76
- 1944: Paul Sterian: Voroneț – 76
- 1944: George Drumur: Întomnări bucovinene – 77
- 1944: George Todoran: Bucovineană – 78
- 1944: Neculai Tăutu: Prietene Cernăuți – 78
- 1944: Dragoș Vicol: Biserică pentru lacrimile mamei – 79
- 1944: George Todoran: Bucovineană – 79
- 1954: Vasile Posteuca: Bucovina – 80
- 1954: Vasile Posteuca: Pentru Bucovina – 81
- 1970: Constantin Ștefuriuc: Țara de Sus – 81
- 1975: Constantin Ștefuriuc: La Udești – 82
- 1975: Constantin Ștefuriuc: Suceava – 83
- 1978: Roman Istrati: Țară de Sus – 83
- 1978: Ion Drăgușanul: În Bucovina – 83

- 1983:** Constantin Ștefuriuc: Voronețul înlăcrimat – 84
1985: Constantin Ștefuriuc: La Putna – 84
1985: Constantin Ștefuriuc: Inimă pentru Voroneț – 85
1996: Clement Antonovici: Rapsodia Bucovinei – 85
1996: Rose Ausländer: Bucovina I (Bukowina I) – 87
1996: Rose Ausländer: Bucovina II (Bukowina II) – 87
1996: Arcadie Arbore: Mater Dolorosa – 88
2020: Ion Drăgușanul: În raiul tău cel veșnic, Bucovina – 88